

DELAJSKE NOVICE.

(Federated Press.)

Delavska banka poveča kapital.
New York. — The Federation Bank of New York, delavski zavod, katerega premoženje je v zadnjih 18 mesecih na rastlo od \$500,000 na \$8,500,000, namerna povečati svojo glavnico od pol milijona na milijon dolarjev.

Stavkovno gibanje tekstilnih delavcev.

Fall River, Mass. — Okrog 400 delavcev je zastavkalo v tekstilni tovarni Davis Mills v znak protesta proti 10-odstotnemu znižanju plače.

New Bedford, Mass. — Tu se je začelo gibanje za splošno stavko 41,000 tekstilnih delavcev v New Bedfordu. Unija tkalcev, ki je najmočnejša je že odglasovala za štrajk štiri proti enemu. Pravila organizacije American Federation of Textile Operatives ovirajo gibanje, ker določajo, da morata najmanj dve tretjini glasov v posameznih unijah, glasovati za stavko, predno jo unija odobri. Nekatere unije so zadržale predlog stavke, ker jim je manjkalo le par glasov za potrebno večino. Stavka je naperjena proti znižanju mezd.

Brezposelnost v St. Louisu.

St. Louis. — Delavski položaj je tu vedno slabši. Veliko delavcev je brez dela.

Reduciranje mezd.

Springfield, Mass. — Lastniki tekstilne tovarne Lyman Mills so te dni naznanili svojim 1200 delavcem, da jim znižajo plačo za 10 odstotkov.

Filmski operatorji dobili povisek.

Chicago. — Delavci, ki operirajo filmske projektorje v gledališčih, so zadnji teden dobili 10-odstotno povisek tedenske plače. Nova pogodba velja dve leti. Operatorji so stodoletno organizirani. Plače teh delavcev so različne. V ekskluzivnih gledališčih v "loopu" imajo \$100, v manjših, zunanjih gledališčih pa \$55 na teden. Delajo štiri do šest ur na dan. Delo je nevarno, neprijetno in zahteva precej zmožnosti, zato je plača tako visoka in delavnik kratak.

Delavec tepen, ker ni hotel delati za nizko plačo.

Shreveport, La. — "Meščanski odbor" v tem mestu, ki se je sam postavil, da skrbi za red in mir, je z blicem pretepel delavca F. A. Cummingsa, ker ni hotel delati na parni žagi, kjer je bil dobil delo s pomočjo mestne posredovalnice. Cummings je izjavil, da je plača tako aramtotno nizka, da rajši strada, kakor da bi delal in stradal obenem.

Boss je povabil rudarje na banket.

Carbondale, Pa. — Tukajšnja krajevna rudarska unija je na svoji zadnji seji prepovedala svojim članom udeleževati se mesečnih banketov, ki jih prireja Hudson Coal kompanija svojim delavcem. Navadno je prišlo 500 rudarjev na banket, a pri zadnjem je sedelo le 75 moških in še ti so bili sami pisarniški nameščenci. Unija je postavila stražo, ki je pazila, da člani niso kršili zaključka.

Skebski klubuki.

New York. — Organizacija klubučarjev in čepčarjev apelirala na vse organizirane delavce, naj kupujejo le take klubuke in kape, ki imajo unijsko znamko. Afera premovalnikov železničarske unije.

Washington. — Izvrševalni odbor Ameriške delavske federacije je zadnje dni začel akcijo za poravnane spora med organizacijo rudarjev in Bratovščino lokomotivnih strojevodjev. Zadnja posude premovalni v West Virginiji in Kentuckyju in rudaraka unija se pritožuje, da ti premovalniki niso unijonizirani. Predsednik Green je imenoval odbor, ki poseti Warrens S. Stona, predsednika železničarjev in aranžira pogajanja. Tako določa sklep konvencije v El Pasu.

Istočasno je prišla vest, da je meddržavna trgovska komisija zavrgla prošnjo Bratovščine lokomotivnih strojevodjev za obratovanje železnice, katere spaja omenjene premovalnike v West Virginiji z glavno progo. Železničarji pravijo, da je bila prošnja zavrnjena v interesu privatnih železniških družb.

Lepa prosperiteta se obeta je klarskim delavcem!

New York. — Iz Wall Streeta prihaja vest, da jeklarski trst namerava v kratkem času znižati plače za 30 odstotkov.

Schedel mogoče ostane v Ameriki.

TAKO IZJAVLJA SOCIALISTIČNI KONGRESNIK BERGER.

Potegnil se je zanj pri delavskem departmentu.

Washington, D. C. — Victor L. Berger, socialistični kongresnik iz države Wisconsin, je podvzel korake, da izpusti John O. Schedela, komunista, ki je bil deportiran v Nemčijo dne 22. maja 1920 in je bil aretiran zopet, ko se je povrnil nazaj v Ameriko k svoji ženi in otrokom lani v mesecu oktobru. Berger je šel k delavskemu tajniku Davisu in konferiral z njim, da se naj ustavi proti Schedelu deportacijsko postopanje.

Po konferenci je Berger izjavil, da se mu zdi, da je delavski tajnik naklonjen, da uvažuje Schedelovo peticijo in da dovoli Schedelu ostati v Združenih državah. Delavski departament bo preiskal fakto, katere je Berger predložil delavskemu tajniku.

Proti Schedelu pa visi še druga obtožba. Obtožen je, da se je vrnil na nepostaven način v Zdr. države, ko je bil deportiran iz njih. Berger je naznanil, da pojde k justičnemu tajniku prihodnji teden, da z njim konferira tudi o tem za Schedela važnem vprašanju.

Schedel je bil aretiran s sto drugimi radikali pri gonji, katero je vzpizoril proti njim bivši justični tajnik dne 1. januarja 1920. Obtožen je bil, da je komunist in delavski tajnik je takrat menil, da je to dosti velik vzrok, da se deportira tujezemec. Ko je bil deportiran, je zapustil za sabo ženo, ki je bila rojena Američanka in pet otrok. Najstarejši je bil star deset let in najmlajši pa pet mesecev.

Zena je ostala brez centa in breme, ki ga je nosila, jo je popolnoma potro. Poslali so jo v zavetišče v Richmond, Ind. Otroke, od katerih je eden umrl, so poslali v sirotišnico. Schedel nadi, da se združi s svojo družino, je prišel lani v oktobru v Združene države. Aretirali so ga takoj. Zdej je prost pod poroštvom.

IN TAKE CVETKE RODI DANAŠNJI SISTEM.

Dekle oropala prodajalno, banditje oropali gledališče, banke na deželi oropane itd.

Chicago, Ill. — Mlad bandit v spremstvu mladega dekleta z ostrizenimi lasmi je oropal prodajalno, poznano pod imenom Perfect Style Shop za \$351. Dekle je nastopila kot odjemalka, njen tovariš je pa potegnil samokres in tako naznanil, po kaj sta prišla.

V Tiffinovem gledališču je nastopilo šest banditov. Uslužbenec so zaprli v umivalno sobo, nakar so počakali na lastnika gledališča. Ko je prišel lastnik v spremstvu svojega brata, so ga prilačili, da sta odprla blagajno, iz katere so vzeli \$3,400.

Pet banditov je oropalo restavracijo na Eden in petdeseti cesti. Uslužbenca so prilačili, da se je vlegel z obrazom proti tlom, nakar so razbili blagajno in vzeli iz nje \$150.

John Courtneyu so banditje vzeli pet dolarjev. Komaj je navstaval štiri maskirani banparil blok pota, so ga zopet ditje. Ko jim je povedal, da je bil ravno oropan, so bili jezni in so ga pretepli. Prepeljali so ga v bolnišnico.

Mansfield, Ill. — Roparji so oplenili tukajšnjo banko in ubili čuvarja, ker se jim je postavil v bran.

Gays, Ill. — Dva bandita sta oropala banko in odnesla veliko vsoto denarja. Uslužbenca sta zopet pred svojim odhodom, da niso mogli klicati na pomoč.

Providence, R. I. — Štirje maskirani banditje so oropali blagajnika tovarne za barvila v Arkwritu za \$1,455. Denar je bil pripravljen za izplačilo delavcev.

Danville, Ill. — 46 let starega Elm Cherieja je ustrelil nervozen bandit, ko je hotel zapeljati svoj avtomobil v garažo.

Izdelovalci gumbov na štrajku.

DELO JE SKRAJNO NEVARNO.

Ponesrečenja so na dnevnem redu.

New York, N. Y. — V štirinajst tovarnah, v katerih izdelujejo gumbje iz celoluze in kovine, so delavci zastavkali. Delavci so organizirani v lokalni organizaciji šte. 132 International Garment Workers. Ta solidaren nastop delavstva je spametoval podjetnike, da so postali mehki kot vosek.

Harry Dubinsky, ki je ravnatelj za oddelek izdelovalcev gumbov, izjavlja, da so bile stranske razmere v tovarnah, preden so se delavci organizirali. Organiziranje je pričelo leta 1923. Ampak zunaj New Yorka so razmere v tej industriji še vedno slabe, ker delavci niso organizirani. Delovne ure so dolge in meza slaba.

Dubinsky dalje izjavlja, da je izdelovanje iz celoluze zelo nevarno. Pri izdelovanju se rabijo stroji in nesreče se dogode vsaki dan. Delavci izgube prste pri obratovanju teh strojev. Tudi eksplozije in ognji se dogode pogostoma. Materijal ni le zgorljiv, ampak tudi rad eksplodira. Preden so se delavci organizirali, so tovarnarji plačevali povprečno po sedemnajst dolarjev na teden in delavci so morali delati po petdeset ur v tednu. Mož in žena sta napravila v tednu sto delovnih ur, zaslužila sta pa vsak po \$24 dolarjev. Delala sta skupaj. Ko so podjetniki podpisali pogodbo z delavci, se je meza povišala za 40 odstotkov, delovni čas se je pa znižal na 44 ur v tednu.

Do šest mesecev nazaj je po izjavi Dubinskoga delalo 60% delavcev italijanske narodnosti, 10% židovske in 10% je bilo zamorcev, 20% je pripadalo raznim narodnostim. Tovarnarji so iskali delavce, ki so delali za najnižjo mezo. Najprvo so delali židje, za njimi so prišli Italijani. Ampak italijanski delavci so se organizirali in takoj so tovarnarji pričeli iskati bolj nevedne delavce. Dobili so delavce iz latinskih republik, s Santo Dominga, Haitija, iz Mehike, katere je zelo težko pridobiti za spoznanje, da je za delavce potrebna strokovna organizacija. Dubinsky se je smehljaj, ko je dejal, da v industriji dela en sam American, pa še tisti je pol Irea.

V New Yorku je ta industrija popolnoma odvisna od naročil ženske obleke. Zato je industrija sezonska. Enkrat morajo delati delavci za žive in mrtve, nakar zopet ni zanje dela po več tednov. V New Yorku izdeluje okrog osem sto delavcev gumbje iz celoluze in kovinskim ozadjem. Zunaj New Yorka je mogoče še pol ducata tovarov. V Medini, Iowa, je velika tovarna za izdelovanje gumbov iz roka in kosti. Tu je zaposlenih več tisoč delavcev, ki pa niso organizirani.

ZAKLJUČNI TEDEN ČIKASKE OPERE.

Nocoj (sreda) ob osmih zvečer "Pelleas and Melisande". V četrtak ob dveh popoldne posebna matineja "Lucia", zvečer ob osmih "Faust", v katerem poje Saljapin glavno vlogo. V soboto ob dveh popoldne "Boris Godunov", v katerem poje Saljapin zadnjič v tej sezoni v Chicagu. V soboto ob osmih zvečer je zadnja operna predstava "Tales of Hoffmann", s katero je zaključena sedanja sezona čikaške opere.

Splošna volilna pravica na Japonskem.

Tokijo, 20. jan. — Japonski parlament se otvori v četrtak. Glavni vprašanji na dnevnem redu sta splošna volilna pravica in reforma višje, gospodske zbornice. Zagovorniki splošne volilne pravice so prepričani, da zmaga. Reforma višje zbornice se izvrši na ta način, da se izpremeni sistem volitev, da ne bodo več plemiči sami sebe volili in da se omeji število poslancev.

Železniški magnatje so se podali.

Chicago. — Lokomotivni strojevodje in kurjači na Chicago & Northwestern železnici so izgovorili pet odstotkov meznega poviška, izgubili pa so v zahtevah za izpremenitev delovnih pogojev.

Steklenica žganja pred sodiščem.

Resnična tragikomedija v treh dejanjih.

Osebe: Groner, sodnik; Julia Rose, tihotapka; S. C. Burgess, generalni prohibični agent; porotniki, občinstvo.

Kraj: sodna dvorana v Norfolk, Va. Čas: 19. januarja 1925. Rekviziti: flask (žepna steklenica) žganja.

Prvo dejanje. — Julia Rose je aretirana in pripeljana pred sodnika Gronerja. Obtožnica se glasi, da Julia Rose prodaja opojne pijače. Prohibični agent zahteva najstrožjo kazen. Porotniki napeto poslušajo. Sodnik zaključuje razpravo in ukaže porotnikom, naj razsodijo.

Drugo dejanje. — Porotniki se dvignejo in odkorakajo drug za drugim v svojo sobo. Pk! Nekaj je padlo na preprogo na tleh. Vsi pogledajo. Porotnikov ni več — toda na tleh leži polpintni flask, poln rumene tekočine. Flask leži na preprogi, po kateri so korakali porotniki. Prohibični agent Burgess skoči, pobere in pogleda proti oknu ter vzklizne: "Žganje!"

Sodnik: "Odkod je to prišlo?"

Vsi se spogledajo. Nihče ne ve, ampak vsakdo misli svoje.

Sodnik (ostrejšje): "Ali je flask padel iz žepa katerega porotnika?" — Nihče ne ve. Vsi molče, ampak vsakdo misli svoje.

Tretje dejanje. — Porota se vrne in naznanil pravorek: Julia Rose je kriva! (Zastor.)

PODJETNIKI SE NE BRIGAJO ZA POSTAVE.

Delavci jih morajo vedno opominjati nanje.

New York, N. Y. — Newyorška podružnica Unije združenih živčnih delavcev je pričela z bojem za tedensko izplačilo meze. Podružnica je sklicala velik javen shod za dne 29. januarja, na katerega so povabljeni vsi strokovno organizirani delavci. Shod se bo vršil dne 29. januarja v Bryantovi dvorani. Na shodu bodo govorili sodnik Jacob Panken, V. Karlin, advokat in bivši državni poslanec, Scott Nearing in drugi. Zakon določa, da se meza izplača vsak teden, ampak hotelirji in restavratirji ga kršijo odprto.

TROCKIJ IZKLJUČEN IZ SOVJETSKEGA VOJNEGA SVETA.

Krasin pri Herriotu. Pariz, 20. jan. — Sovjetski poslanik Krasin je imel včeraj dolgo privatno konferenco s Herriotom. Krasin odpuštuje še ta teden v Moskvo. Herriot je sprejel od Čičerina pojasnilo na protest francoske vlade proti nekemu izjavajočemu govoru Zinovjeva. Pojasnilo še ni objavljeno.

"HIS MASTER'S VOICE"
Prave, glasne VICTROLE
CENE
od \$22.50 do \$250.00.
Prave Victor plošče ali pa slovenske flin plošče, dobite pri nas.
Pišite po cenik.
IVAN PAJK,
24 Main St., Conemaugh, Pa.

Zastoj nadušljivim in mrzličnim bolnikom.

Brezplačna poskušnja metode, katero lahko vsak uporabi brez vsake sitnosti, zgube časa ali dela.

Mi imamo metodo za kontroliranje nadehu in belimo, da to poskušate na naše troške. Brez razlike ako je vaša bolezen stari ali je nova, če je ponovna kot kronična nadeha ali astma, vi pišite po brezplačni poskus naše metode. Brez razlike v kakšnem ozračju živite, ne koliko ste stari in ne kakšno delo opravljate. Ako trpite valed nadeha ali mrlice naša metoda vam bo hitro pomagala.

Še posebno želimo poslati onim, ki se enkratno za "vrednotenje", ki so poskušali že vsi vrsti vdihavanje, kajenje, opijum, patentirane dišave itd., in to brezuspšno. Mi bomo dokazati vsakomur na naše troške, da naša metoda je tako vrhunska, da odpravi vse težnje dihanja, celenja in prstih in bradavic. Ta brezplačna poskušnja je pravzaprav, da bi se se poskušili. Pišite že danes in se bomo našo metodo takoj. Ne pošiljate denarja. Samo nam pošljite splošno kopno. Štejte to še danes — niti ni treba plačevati poskusa.

FREE TRIAL COUPON
FRONTIER ASTHMA CO., Room 43, C. Niagara and Hudson Sts., Buffalo, N. Y. (Send free trial of your method to)

JUGOSLOVANI!

Kadar potrebujete dobro godbo z malimi stroški, kot za izlete, domače zabave, svatbe, itd., se obrnite vselej na našega rojaka, ki vam vedno točno postreže z svojo \$300 vredno koncertino, igra prave starokrajске polke ali z najnovejšimi amerišskimi Fox Troti. Izdelujem nove Koncertine, Hromatične harmonike in navadne harmonike vseh vrst, popravilam vseh vrst muzikalične instrumente, klarinete in violine.

Na prodaj imam v zalogi raznovrstne muzikalične instrumente rabljene, dobro popravljene harmonike in drugo. Imam tudi fine Piano Harmonike na prodaj. V zalogi imam raznovrstne muzikalične knjige, note in knjige za šolo za učenje. Pišite, telefonirajte ali pridite osebno do mene. Se uljudno priporočam vsem Jugoslovanom. Frank Drazumerič, Conserinas * Music Ex. Repairer. 5122 Butler St., Pittsburgh, Pa. Tel. Fisk 0237 R. (Adv.)

PRIJATELJI SE SPOZNAJO V ČASU POTREBE.

Tu je slučaj dragocenega prijatelja: Pittsburgh, Pa., Dec. 22, 1924. Nadlegovalo me je zaprtje že nekaj let. Pred časom mi je prijatelj rekel, naj skušam Trinerjevo Grenko Vino; dobil sem ga steklenico in rečem, da še nikdar nisem česa rabil, ki bi mi dalo tako hitro in udobno pomoč. Vedno bom imel pri rokah steklenico in jo priporočal vsem mojim prijateljem. W. M. Engle, Mt. Vernon St. — Trinerjevo grenko vino je gotova pomoč v slučajih bolezni v želodcu, čisti čreva in okrepi ves sistem, ker je narejeno iz čistega naravnega kalifornijskega rdečega vina, katero zopet uravnava vaše telo. Tudi ženske ga imajo rade. Mrs. H. Jasiek nam je pisala od Wolf Lake Cornerja, Muskegon, Mich., na 16. dec.: "Težko najdemo dovolj besed, da pohvalimo Trinerjevo grenko vino. Kako dobra odpomoč je!" Kupite steklenico pri lekarnarju ali prodajalcu še nocoj in imejte doma tudi Trinerjev Liniment, hitri odpomoček proti revmatizmu, nevralgiji in proti kašlju. Pišite po popoln seznam naših zdravil na Joseph Triner Company, Chicago, Ill. (Ad. Jan. 14.)

PRIDITE IZ SEVERA

PRIDITE IZ ZAPADA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ VZHODA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

Slovenski fotografski zavod

F. OBLAK

4905 BUTLER STREET, PITTSBURGH, PA.
Slovenec in drugim Jugoslovanom v Pittsburghu in okolici naznanjam, da sem preuredil in na novo opremil svoj fotografski atelje, ki odgovarja vsem modernim svrham. Posebno prikladno je za slikanje večjih skupin, poročnih, družinskih slik itd.
Kadar se torej želite slikati, obrnite se na domače podjetje, ki vas hoče brezdvomno v vseh ozirih zadovoljiti.

ANGLEŠKI JEZIK

je zelo potreben vsakemu Slovenu v ti deželi. Mi vas naučimo govoriti, čitati in pisati angleško v kratki dobi. Ne odlagajte, pričnite takoj. Ako živite v Chicagu lahko pridete osebno v našo šolo, po dnevu ali ob večerih. Ali amno v nedeljski razred. Ako živite zunaj ne delate se lahko prične učiti potom poslanih nalog po pošti. Hočemo vas prepričati. Plača se le \$3 na deset nalog. Pišite na naslov: Slovensko-Angleška Šola; 3639 West 22nd Street, Chicago, Ill. (Cor. Hubbard Ave.)

Bolečine

bodil revmatične, nevralgične ali krči hitro olajšate, če rabite

SEVERA'S GOTHARDOL

Izvrstno lokalno sredstvo za hrbtno hromost, okorelost in otrplost mišic. Imajte ga vedno pri rokah.

Cena 80 ali 60 centov.

Zahtevajte pri svojem lekarju.

W. F. SEVERA CO. CLOUD RAPIDS, IOWA

ROLE ZA PIANO SLOV. IN HRVATSKE

dobite edino pri Navinshek-Potokar

331 Grove St., Conemaugh, Pa. Pišite po cenik.

Potniki v stari kraj in emigrantje

iz starega kraja potujte preko

EMIL KISS BANKIRJA

133-2nd Ave., New York

Denarne pošiljave — Dolarji — Dinarji.

Hranilni oddelek. Javni notarski urad. Pišite za informacije.

PRIDITE IZ SEVERA

PRIDITE IZ ZAPADA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ VZHODA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

PRIDITE IZ JUGA

ne več kakor za dva termina, ali štiri leta. Lahko pa kandidira ponovno, ko pretečeta dve leti predsedstva. — 8. točka naj se črta in nadomesti: Vsak kandidat ali član lahko agitira ustmeno ali pisмено, nikakor pa se ne sme posluževati jednotinega glasila.

XI. člen, 2. točka. Doda naj se: Glasilo jednote, se mora vzdržati vsake agitacije v korist ene

bolniška podpora, bi priporodel, da bi se izplačevala popolnoma od prvega dne, ko se bolnik jabolnega, do zadnjega dne, ko se javi zdravim. Bolnik rabi prvi dan zdravnika in ima tudi stroške. Ako se pripeti, da je član bolan samo tri dni ali poškodovan, mora zdravnika plačati podpore pa ne dobi. Nasprotno

(Dalje na 6. strani.)

(Dalje na 6. strani.)

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Naročnina: Zedinjene države (Izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.
Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"
UNION LABEL APPLIED FOR
Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31 -24) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

S. N. P. J., NJENO DELO IN NJEN RAZVOJ.

Preteklost in sedanjost nas učita, da je bila nevedna vedno največja sovražnica ljudstva. Gospodujoči razred se je trudil vedno in se še trudi danes, da prosveta in izobrazba ne prodereta v najširše ljudske mase. Vprav sedaj lahko opazujemo ta boj v Združenih državah, ko je kongres inicijativiral k ustavi amendment za varstvo otrok. Proti temu amendmentu nastopajo zveze tovarnarjev, finančnikov in drugih izkoriščevalcev, ki bogate s sadovi, ki prihajajo od dela delovnega ljudstva. Marsikdo misli, da nasprotujejo temu amendmentu samo oni tovarnarji, ki imajo v svojih tovarnah otroke, da zanje garajo. Ampak položaj faktično ni tak.

Izkoriščevalci delovnega ljudstva so dalekovidni. Oni sodijo takole: Ako se kongresu da pravica, da izvede zaključit za otroke, bo prepovedal delo otrok do šestnajstega ali pa celo do osemnajstega leta. Kadar bo izvršen tak sklep, bo zaključil, da morajo otroci do določenega leta hoditi v šolo. Kongres bo šel dalje. Zgradil bo šole, kjer jih ni, nastavljal bo potrebne učitelje, da širijo izobrazbo in prosveto. Izobraženi in prosvetni ljudje se pa ne dajo izkoriščati, ker se zavedajo, da imajo kot ljudje pravice do človeškega življenja.

Ta primera sama nam pokazuje, kolike važnosti sta izobrazba in prosveta za delovno ljudstvo. Ako bi prosveti in izobrazbi ne bilo pripisati nobene važnosti, prav zanesljivo bi se tovarnarji in finančniki in njih podporniki ne porili tako besno proti sprejetju amendmenta za varstvo otrok.

Dandanes je na pr. delavcu, ki ne zna čitati in pisati ali ki zna slabo čitati in pisati zelo težko dopovedati, da je sedanji gospodarski sistem krivičen. V njem je treba najprvo vzbuditi šele veselje do čitanja in ko se to izvrši, ga je šele mogoče pridobiti za delavsko gibanje, ki ima namen delavstvo osvoboditi moderne mezdne sužnosti. Seveda so med temi delavci izjeme, ki preje zapopadejo stvar kot drugi njih tovariši.

Pa tudi med delavci, ki znajo dobro čitati in pisati, je otežkočeno delo za spoznanje njih lastnega položaja. Zakaj? Imeli niso prilike, da bi spoznali cilje in namen delavskega gibanja. V šoli jih niso učili kaj takega, pa boj za obstanek, ki je v sedanjem gospodarskem sistemu krut, jim ni dal nikdar prilike, da se seznanijo z nauki, ki jih širi razrednozavedno delavstvo.

O socialistih so slišali veliko, toda prav nič dobrega. Pravili so jim, da so to ljudje, ki hočejo podeliti vso lastnino, odpraviti hočejo vero in uvesti svobodno ljubezen. Nihče jih ni podučil, da se socialistično delo vrši že v današnjem gospodarskem sistemu, ker človeška družba ne more izhajati brez njega.

Ako na pr. občina zgradi šolo in najame učitelja, da podučuje otroke, je to že kosček socialističnega dela, dasi ravno še ni socializem. Kajti vsak občan ne more graditi šole za svoje otroke in najeti zanje učitelje.

Ako čitamo razprave o raznih predlogah, ki se vrše v kongresu in zakonodajnih zbornicah, slišimo zagovornike sedanjega gospodarskega sistema govoriti, ako ima zakonska predloga koristiti delovnemu ljudstvu, da je socialistična. Ako bi kdo vstal v zakonodajni zbornici in bi na pr. predlagal, da se naj odpravi pošta pod vladno kontrolo, tedaj bi vstali ravno tisti poslanci, ki proglašajo vso ljudstvu koristno predlogo za socialistično, boljševisko in komunistično, in bi dokazovali, kako velika bi bila izguba za ljudstvo; ako se odpravi vladna kontrola in lastništvo pošte in se izroči pošta v kontrolo in last privatnim interesom. In vendar je pošta kot jo imamo sedaj, lastnina ameriškega ljudstva, pod kontrolo vlade ameriškega ljudstva, katero v interesu ameriškega ljudstva upravlja administracija, pravzaprav department administracije.

Ze te primere dokazujejo, da socialisti niso tisti strašni ljudje, kot jih slikajo nasprotniki socializma in nevedneži. Prvi se zavedajo svojega nasprotstva napram socializmu, drugi pa ne, in slede le prvim, ker slišijo govoriti, da je socializem strašna reč, ki napravi konec človeški kulturi in civilizaciji.

(Dalje prihodnjik.)

Javna govornica.

Cleveland-Collinwood, O. — Slovenska narodna podpora jednota napreduje. Ima lepo število članov, lepo premoženje, zgradila je svoj dom, ima svojo tiskarno, izdaja svoj list, skrbi za širjenje izobrazbe s knjigami, zaupnost slovenske javnosti v njene ustanove postaja vedno večja, itd. Tako bi lahko našteval dalje, ampak že to naj zadostuje kot dokaz, da se je Slovenska narodna podpora jednota razvila na podlagi svojih principov in brez popuščanja na levo ali desno, vedno korakajoča naprej po poti, ki so jo začrtali njeni ustanovitelji in katero so člani od leta do leta spopolnjevali.

Organizacija, ki se tako razvija, vzbuja seveda zavist pri onih, ki so ji želeli pogin, ko se je rodila. V začetku, dokler je bila šibka, so jo skušali uničiti. Marsikateri zarota je bila skovana v prejšnjih letih po farovžih in pri steklenici vina proti nji, toda niti ena ni dosegla uspeha. Veliko se je pisalo o nasprotnikih jednote, ki so ji hoteli škodovati na eden ali drug način, toda najnevarnejši med njimi so bili vedno tisti, ki so se članom laskali kot veliki prijatelji in zagovorniki napredka, svobodne misli, socializma, komunizma in drugih izmov, tajno so pa občevali in se pogovarjali z največjimi nazadnjaki, kako ustavijo razvoj Slovenske narodne podporne jednote, ako jo že ne morejo uničiti.

Taki škodovalci Slovenske narodne podporne jednote so še danes na delu. Ampak njih delo se razlikuje od dela prejšnjih dni. Zdaj ne grede več za tem, da bi uničili jednoto ali ustavili njen razvoj, ampak veliko več jim je do tega, da jo spravijo pod kontrolo nazadnjakov. Ako pa tega ne morejo doseči, da se ustavi saj podučno delo, ki ga vrši Slovenska narodna podpora jednota s svojimi ustanovami med slovenskim ljudstvom v Ameriki.

Gospodarji teh najbolj nevarnih nasprotnikov Slovenske narodne podporne jednote, sede po farovžih in klostrih, kot so sedeli v vseh minulih bojih, ki jih je prestala Slovenska narodna podpora jednota s silami reakcije.

Ti nasprotniki ne nosijo na čelu zapisane, kdo so in kaj so. Ampak vsak član jih lahko spozna po besedah, ki jih govorijo. Povdarjali bodo s sladkimi besedami, da je Slovenska narodna podpora jednota zelo dobra in koristna naprava, ki zasluži vsega priznanja. Tem besedam bodo dostavili, da bi bilo vse še veliko lepše, ako bi se Slovenska narodna podpora jednota ne vtikala v verske in politične zadeve članov.

Najemnik gospodarjev, ki sede v klostrih in farovžih, prav dobro ve, da laže, ako pravi, da se Slovenska narodna podpora jednota vtika v verske in politične zadeve članov. On ve, da bi prišel v veliko zadrego, ako bi ga kdo vprašal, da naj dokaže, da je jednota kdaj ukazala komu, kaj mora biti po verskem ali političnem prepričanju, ali da je eden ali drugi član S. N. P. J. kdaj izgubil podporo zaradi njegovega političnega prepričanja.

Jednota le uči. Vsakdo, ki je postal član S. N. P. J., je poznal organizacijo, preden je pristopil vanjo. Vsakdo se je zavezal, da bo spoštoval pravila, zaključke konvencije, referenduma, gl. odpora in društev. Tudi to je znano tajnim rovarjem proti S. N. P. J., ampak oni tega nikdar ne omenijo, kadar so na agitaciji za temne sile nazadnjaštva. Kajti če bi to povedali, bi jih članstvo takoj spoznalo, da hočejo jednoto spraviti pod farovško in klostersko komando, katere se je slovensko ljudstvo v Ameriki vprav rešilo s tem, da je ustanovilo Slovensko narodno podporno jednoto.

Ako bi se tam dvigala velika cerkev, kjer zdaj stoji v Chitagu dom S. N. P. J., in bi bila prepisana na škofa, tedaj bi tajni rovarji ne zabavljali na pravila S. N. P. J., ne glavnemu odboru in ne na Prosveto.

Članstvo S. N. P. J. ne spi. Znalo je obračunati z javnimi sovražniki Slovenske narodne podporne jednote, in obračunilo bo tudi s tajnimi rovarji, ki so v službi farovžev in klostru. Kajti pravila S. N. P. J. je izdelalo članstvo. Zaključilo je, kako mora biti urejevana Prosveta in da

lo je dolžnosti glavnim odbornikom. In kdor zabavlja na pravila S. N. P. J., zmerja gl. odbornike, dokler vrše svoje dolžnosti tako, kot so zapisane v pravilih, in pravi, da je Prosveta za nič list, dokler je tako urejevana, kot je zaključilo članstvo, ta je nasprotnik S. N. P. J., čeprav so njegove besede sladke in medene. — Joseph Presterl.

O KUGI.

Spisal dr. Ivan Robida.

(Dalje.)

Kako težka je diagnoza posameznih slučajev, zlasti ondi, kjer nihče ne misli na bolezen, mi verjame potemtakem vsakdo rad. Pa tudi zgodovina nas uči, kako strašno so se masševale prvotne napačne diagnoze. Tako se je n. pr. počela kuga v Benetkah leta 1576., kamor je tedanja vlada poklicala profesorja na vseučilišču v Padovi; Mercurialis in Capivacija. Ta dva sta se v svojem izveščju izrekla, da je bolezen samo "huda mrzlica" (erant fortasse initia quaedam pestis, sed non erat pestis). In tej zmoti je padlo še isto leto 70,000 ljudi kot žrtev. Nasprotno je pa konec istega leta Massaria v Vincenci spoznal kugo kot tako in tako omejil umrljivost na samo 2,000 oseb.

Nič manj žalostne posledice je imela tudi diagnostična zmota zdravnika Rinderja v Moskvi l. 1771. Tudi ta ni kuge spoznal — vlada ni valed tega ničesar storila, in umrlo je v kratkem nad 53,000 oseb za to boleznijo.

Pomisliti je pa tudi treba, kako seje v onih časih resnico govoril zdravnikom godilo. Ko sta Francesco Graziolo in Camillo Giordani l. 1830. v Veroni ondi nastalo bolezen označila kot kugo, ju je dal tedanji kralj vreči v temnico. Kake posledice je imelo to pri ostalih zdravnikih, je razvidno iz slučaja samega. — L. 1720. je ljudstvo insultiralo v Marselli očitno zdravnike na ulicah ter jim očitalo, da nalašč raznašajo take vznemirjajoče vesti, da bi se obogatili. — Ko so l. 1748. v Messini peli "Te deum" v cerkvi, češ, da je kuga prestala, in je neki zdravnik javil zopetne slučaje, ni bilo mnogo tega, da ga ni razdraženo ljudstvo raztrgalo. In da izpregovorim še enkrat o kugi v Moskvi l. 1771. — tedaj je bil omenjenemu Rinderju nasprotnik Oraeus, ki je kugo spoznal, in to tudi očitno proglašal. A kaj je žel za to? Javno, na cestah in v družbi so ga psovali in ga imenovali sleparja in goljufa!

Iz navedenih podatkov je dovolj razvidno, kako težko stališče so imeli zdravniki od nekdaj napram kugi, tembolj, ko ni bil znan nikak pripomoček, nikako lečilo proti tej brezobzirni morilki. Žal, da tudi danes še nimamo popolnoma zanesljivih sredstev proti usodopolni bolezni. Vendar se nadejamo, da se nam to v kratkem času posreči. Prvo zdravilo je higijena in profilaksa. Snažna mesta, trgi, vasi, dobra kanalizacija, zračna in posušena stanovanja, dobra hrana in primerna obleka so prvi zdravstveni pogoji in najboljše varstvo zoper katerokoli bolezen.

Ako takoj osamimo bolnike, ne širj se kuga naprej med ljudstvom; to najboljše dokazujejo izkušnje pri karantenah. Tudi polna izolacija zdravih ljudi prepreči naseljenje kuge, kakor dokazuje slučaj v sirotišnici v Moskvi l. 1770, v kateri so vsi njeni stanovniki, strogo zaprti v poslopju, ostali popolnoma zdravi, dasi je bilo okuženo celo mesto.

Paziti je torej pred vsem na to, da se bolezen ne zavleče iz tujine, da jo zdravnik takoj kot tak spozna, da se po potrebi takoj izolira in uniči vsako blago, po katerem je misliti, da bi se zanesla kuga.

Lastni zemlji je porok zdravja uspešna, stroga karantena; na mejah naj sumni potniki ostanjajo po 2 do 3 tedne, te pa naj zdravniki pregledavajo in opazujejo. Blago, prtljaga, zlasti obleka, kožuovina itd. naj se najstrožje razkužujejo, oziroma po potrebi požgo.

Zdravniška dolžnost pa je, seči po mikroskopu in delati v bakteriološkem laboratoriju. — Njki ne veljajo vse zdravstvene naredbe bolj nego pri kugi; saj je vendar samo po sebi umevno, da tako huda bolezen slab organizem in to še v vsestransko nedovoljnih odnosajih mnogo preje napade in uniči, nego pa pol-

nomočno, krepko telo v zdravi okolici. Dokazati pa se da to tudi z naravnost bakteriološkega stališča. Kakor uči veda, treba je vedno bolj močnega okuženja, t. j. zadostne količine mikroorganizmov, da se počne bolezen v človeku. Ta množica glivic, katere preide prvotno v kri, je pri različnih bacilih različna. Naravno je torej, da samo eden bacil ob navadnih pogojih ne more zbuditi bolezni. Stvar je namreč taka. Naša kri sestoji oblikoslovno iz krvne sokrvice in krvnikov, t. j. mikroskopično majhnih teles: rdeči in beli. Ti zadnji nas zanimajo. Imajo pa podobo krogle, vendar to svojo obliko po potrebi izpreminjajo: raztezajo se in krčijo, razpošiljajo vejice in jih potezajo zopet nase — naj se oprostí trivialna primera — tako nekako kakor polž roge. In kadar taka vejica, taka ročica naleti na posamezen bakterij ali bacil, se ga oklene s svojim rožičkom, le-tega skreči in bacil zavije v svojo substanco ter ga ugonobi. Seveda se ne vrši to požiranje in uničevanje brez konca in kraja — beli krvniki store vse, kar je v njih moči. Ako pa je invazija bacil premočna, ne morejo jim zapirati poti popisana telesca več; glivice se plode brezštevilno, preplavijo kri z milijoni svojega zaroda; to se pokaže s tem, da človek oboli.

Povedali smo že, da so nekatere bakterije same na sebi strupene, pri drugih pa samo njih razpadine, pretvornine, pri nekaterih pač oboje. Potemtakem so okužljive bolezni, kratko rečeno, otrovanja! Vprašalo bi se pa, kako to, da ne umre pod enakimi pogoji vsakdo, ki se inficira. Poleg postranosti, katerih ni časa in kraja tukaj razpravljati, si mislimo ta proces tako, da v krvi nastanejo vsled ostrupljenja snovi, katere imajo z ozirom na organizem strupu vprav nasprotno lastnost, to je, da ga nekako paralizirajo, njegovo škodljivost zmanjšujejo, oziroma popolnoma uničujejo. Te snovi so torej nekaki protistrupi — antitoksini, kakor jih imenujemo a tujim imenom.

Na podlagi teh nazorov so pričeli Pasteur v Parizu in drugi učenjaki vcepjevati živalim gotovo množice bacilov. Organizem se privadi lahko majhnim količinam, in sicer tako, da jih lahko podvojimo, da podesetimo, ne da bi škodovalo organizmu. Saj vemo, da je najhujši tobakar prišel na dan z eno cigareto, najslabši žganjar s požirkom vina! V tisti meri pa, kakor telo dobi vase bacile, ustvarja tudi lek samemu sebi — to je antitoksin, tako da je končno vsa kri prepravljena z antitoksini.

To so bile vodilne misli vseh terapevtov s serumom, pred vsem Rouxa in Behringa. Behring je vcepjal konjem vedno večje množice bacilov, ki povzročajo difterijo. Čim več glivic je apustil posameznemu konju v kri, tem več učinklivejša protistrupne krvne sokrvice, t. j. seruma, je imela dotična žival. končno je vzel konju gotovo mero krvi, napojene s tem bacilskim protistrupom.

Mislimo si torej, da otrok zbolí za davico. Slabo se mu godi — bacilov je zaslá v njegovo kri tolika množica, da telo ne more proizvesti dovolj antitoksina. Tu pride zdravnik in zabrizgne v konjski sokrvice nahajajoči se antitoksin, to se pravi: premali množici protistrupa, kakor ga je stvoril otročji organizem, je dodal umetno še nekaj protistrupa. In sedaj bo dovolj, da nadaljuje kri uspešen boj proti bacilom in njih razpadlinam. Antitoksina je dovolj, razpadline onemorejo — otrok je rešen!

Naj se mi oprostí, da sem navidezno zašel od svojega predmeta. Vendar se mi je zdelo neobhodno potrebno, da sem vrnil to diskuzijo vmes.

Kakor pri difteriji, takisto je pri kugi. Po teh načelih sta tudi učenjaka Kitasato in Fersin napravila serum proti kugi. Poslednji zdravnik proči, da je otel izmed 28 za kugo obolelih oseb 25 smrti. Vsekakor stvar ni še dognana; vendar je danes že popolnoma jasno, da je to edina prava pot zdravljenja ne le za kugo, ampak sploh za vse infekcijske bolezni.

(Dalje prih. sredo.)

NAŠI ODRI.

Dne 1. februarja bo uprizorjena prva igra na odru v dvorani S. N. P. J. Dramski odsek kluba št. 1 J. S. Z. ponovi tega dne komedijo "Špansko muho".

ŽARKOMET.

Mussolini je priznan.

Prezident Kulić je mnenja, da sovjetska Rusija dobi priznanje v Washingtonu šele tedaj, kadar bo imela tak režim kot ga ima Italija. To se pravi: demokratičen režim z najširšo svobodo v vseh ozirih. — Plosk, plosk, plosk!

Na grmado, Brown!

Skof Brown je bil po cerkvenem sodišču obojen, da odloži mitro — kapo ali kar že ima — in škofovski plašč, ker je komunist, torej heretik.

To se slovensko izvrši. Cerkev ne sodišče nato izroči Browna sekularni roki pravice, katere ukaže heretika na javnem trgu v New Orleansu sežgati na grmadi ad gloriam Domini. Pepel bo vržen v morje in samo Bog se naj usmili njegove duše.

Zločinci zatirajo zločine!

Zločinski kapitalizem, ki ne plodi in ne rodi drugega kakor zločince in zločine, je večsi v zadregi, ker ga je malo sram, pa si izmišljuje nove blaznosti.

Načelnik policije v New Yorku sugestira, da so vsi prebivalci mesta registrirani na glavni policijski postaji in da vsi nosijo pri sebi svojo fotografijo in odtiske svojih prstov. Zakaj ne še rinčico v nosu in z razbeljenim železom znamenje na čelu?

Porokovnjačena kultura.

Cenjeni K. T. B.! — Ali kaj zasleduje življenje v glavni naselbini ameriške Slovenije? Ne vem, kaj je z nami. Politično smo slabi, ekonomsko bi bili lahko še boljši, kulturno smo pa zrastle tako visoko, da nas že Američani zavidajo. Vse se divi našemu "Rokovnjačenju". Zdi se mi, da nam je nekdo v spanju podtaknil — žlezo. Tvoj za visoko kulturo, A. B., Cleveland, O.

Le potlašite se! Pri nas v Chicagu rojijo pa "španske muhe", — K. T. B.

Sprideni študentje.

Cenjeni K. T. B.! — Tudi jaz bom nekoliko prispeval v tvoj Žarkomet. Rad bi vedel, zakaj je urednik dvoglavega lističa zatajil svojo rojstvo vas. On je doma iz Regerčevasi, ne pa iz Smihela kot je poročal v svojem lističu. To je dokaz, da je njegova glava prazna. Ker kutarski listič vedno toliko čveka o spridenih študentih na Lawndale in Crawford ave., zakaj ne pove, da je urednik "Edinosti" tudi spriden študent? To je J. Jerić. Spotikajo se nad dr. Kernom, ker je zapustil semenišče. Jaz bi pa vprašal urednika "Edinosti", zakaj je on pustil šolo v Novem mestu in s tem pokazal, da mu ni bilo nič za semenišče? Najprej je treba pogledati pred svoj prag in potem šele kritizirati druge. — M. K., Bishop, Pa.

(Le pošljite. — K. T. B.)

Mali narodi.

Seststo delnic kutarske "jame" bo prodanih narodu. To pomeni, da njihov "narod" šteje okroglih 600 duš.

Jajčka, putke, petelinčki etc.

Cenjeni K. T. B.! — Če ti manjka gradiva v Žarkometu, natrni se to: Prosperiteta je tu! Srečni newyorški farmerji, ki imajo jajčka, putke in petelinčke! Pa še razne druge fine reči, katere radi prevladnosti "kipajo" v kletih. Še putke in petelinčke naj spravijo v klet do spomladi, da bodo imeli za oglaš: Farma na prodaj. — M. N., Pa.

Povsod naj sveti.

Cenjeni K. T. B.! — Ker se tudi jaz zanimam za tvojo kolono, ti moram čestitati na novem imenu. Boljšega imena nisi mogel izbrati kot je Žarkomet. In zdaj ga drži; ni treba zopet izpreminjati. Da bi je žarkomet resnice prodir v vse temne današnjega krivičnega sistema in med naše nezavedne tovariše, ki še dremlejo! Pozdrav. — Zvesta čitateljica tvoje kolone Frances S. izpod Breezy Hilla, Kans.

Listnica.

Mr. Jakob Sveic, Birchton, W. Va.; Spokobite mi, katero knjigo želite.

K. T. B.

RAZPRAVE O PRAVILIH S. N. P. J.

(Nadaljevanje s 3. strani.)

pa ako ne plača svojih mesečnih prispevkov do 25. v mesecu, je suspendiran za dotični mesec in če bi plačal tri dni prepozno, bi bil tudi suspendiran. Ali ne?

Ni še dolgo, ko sem čital v Prosveti, da po tako velikem članstvu v S. N. P. J. ima Prosveta premalo naročnikov. Tiste, ki menja sem tudi jaz. Ampak Prosveta bo morala nekoliko spreobrniti stališče od sedanjega, ako bo hotela pomnožiti svoje naročnike. Slovenci imamo dve politični stranki v Ameriki, socialistično in komunistično, ki se obe borita proti kapitalizmu in v obeh smo člani S. N. P. J. ter naročniki Prosvete, v kateri imajo socialisti priliko pisati, kar hočejo, komunisti pa ne. Prosveta je glasilo S. N. P. J. in mislim, da bi bilo bolje zanj, ako bi bila z vsemi člani, ki so dopisniki, nakopavna, kakor je jednota, ki ne vpraša pri vstopu člana, ali je socialist ali komunist, kakoli član ali brezverec, glavno je, da ga društveni bratje poznajo kot dobrega in poštenega človeka, da ni sumljiv in da je zdrav.

Enako bi priporočal za Prosveto. Glavno je, da dopisniki pišejo napredno, ne smeli pa bi se potem ozirati, dali piše socialist ali komunist, oz. socialističnega ali komunističnega pomena dopise. Mislim, da bi tudi Prosveta bolj napredovala, ker vem, da bo bolj ustrezno našim dopisnikom. Sploh bi morali imeti vsi enake pravice v listu, zato ga plačujemo. — A. Kovačič, član društva št. 313.

(Uredništvo se še nikdar ni oziralo na to, kdo piše: socialist ali komunist, ampak nato, kaj je bilo pisano. Pač pa je uredništvo dostikrat odločilo glede priobčenega, ne glede na to, če je kdo socialist ali komunist. Za uredništvo so merodajna pravila, ki jih je sprejelo članstvo. — Op. uredništva.)

Razprave o inicijativi društva št. 123.

Warren, Ohio. — Nekatera društva kakor posamezni člani kažejo proti napakam. Ampak s tem še niso napake popravljene, temveč s tistim potom narejene. Neki dopisnik pravi, ko se je vrnila zadnja konvencija, da je pazno čital vsak zapisnik, in je bil razburjen, da je kritiziral delegata, ker delegat ni protestiral proti škodljivim točkam. Protestiral je tudi na glavni odbor sploh čez vse, kar se mu je videlo slabega. Kaj pa je slabo?

Drugi dopisnik spet navaja, da nimamo enakopravnosti, ali da sploh društvo št. 123 tako pravi. Resnica je, da bomo še čakali leta in leta, da bomo enakopravni. On graja tudi izvrševalni odbor. Pravi, da je čul, da so na jugu društva vzel \$10,000 več kot so plačala. Vprašanje stavi, kaka je logika, češ, kako bi pa obstala taka društva, ako bi ne bila bratska. Primorana da bi bila na pogin. Če bi bili člani enakopravni, bi si ne delali toliko stroškov, kot jih delajo sedaj. Ne bilo bi nepotrebnega zabavljanja in porate prostora, ki bi se lahko porabil za bolj koristno čtivo.

V tretjem odstavku navaja dopisnik, da je večina članov S. N. P. J. za njo, ker je svobodomiselnost, zavoljo podpore pa jim ni nič; da jim ni treba kaj drugega misliti kakor na primer na cerkev ali kaj takega.

Pisec dalje omenja, da sta razreda po \$4 in \$5 potrata in razkošnost. Zraven omenja simulacijo, kateri sta ta dva razreda ravno stebere. Kako da more tako nisko soditi člane. Kaj on misli, ali je boljše biti pri štirih družtvih ali pri enem za isto vsoto? Vsako nedeljo hoditi na društvene seje različnih društev, ali biti na seji samo enkrat v mesecu pri seji društva jednote. Kako sodi dopisovalec, ali more človek živeti s plačo manj kot \$4, ako ima še družino, na dan? Se s toliko vsoto se prav težko lahja cela družina dnevno, kjer jih je po pet ali celo več pri skledi. Pisec mi mora priznati, da kar je manj kot \$4 je premalo dnevno za preživljanje družine. Zdjaj pa naj pomisli, kako je, če je človek še bolan. Kaj potem, ko ni prihrankov in sredstev za življenje? Drugega reče, ne kaže kakor prosjacti. Zdravila so draga in zdravnik tudi. Pa pojdi v bolnišnico ali bodi doma, je enaka težava. To velja za oženjene, za

samce pa še toliko bolj, ker so običajno brez gmotnih sredstev.

Pomislimo, kako življenje imajo družinski očetje, ki zaslužio manj kakor po \$4 dnevno! Malo več razsodnosti, pa ne bo pisec prihajal na dan z izjavami, da je zavarovalnina za \$4 ali \$5 na dan podpore potrata. Kako na to imamo svobodomiselnost, ki jo tak pisec naglašja v svojih odstavkih? In ali se v socializmu prepoveduje, če član človeške družbe hoče kaj boljšega?

Odobravam dopis v št. 121 iz Detroita, Mich. Ta je nekam prav zapisal, da bodo stvar rešili trezno misleči člani, če bodo v premoči. Tako je tudi društvo št. 7 v Claridgu na mestu s svojo izjavo.

Ne strinjam se pa nikakor z društvom št. 123, ki se je oglašalo s pojasnilom, da če ne bo iniciativa sprejeta, da bo pet bratstev in razredov, da mora potem imeti še pet imen. Kaj ni dovolj, če se prvi, drugi, tretji, četrti in peti?

Bolniški obiskovalci morajo ravnatoko obiskati tudi bolnika, ki je zavarovan za \$5 dnevne podpore in gledati, da ne izkoristi po nepotrebnem jednotine blaginje. In potem, ko pride na vrsto na društveni seji, mora bolniški obiskovalec še povedati, kako je dobil bolnika doma, kaj je bolnik delal in kako je izgledal. Na podlagi tega člani odločijo, dali je bolnik deležen podpore ali ne. Tako velja za katerikoli razred.

Dopisovalec ni bil še nikoli zato, da bi bili bolniški razredi skupni, je pa za to, da bi se pri prihodnji konvenciji odpravila razreda po \$4 in \$5. Jaz se nisem zavaroval za \$5 za drugega kakor da sem pri eni jednoti in mi ne bo treba hoditi vsako nedeljo na društvene seje. Samo 6 let sem član S. N. P. J. Prvič sem se zavaroval za \$3, kar je bila takrat največja zavarovalnina. Zraven tega sem bil pri dveh nemških družtvih. Poleg tega sem bil pri samostojnem društvu v Aliquippi, Pa. Če bi bil bolan, bi dobil \$35 podpore na teden, plačal sem pa vsega skupaj \$6.39 asessmenta na mesec. Ko so pri jednoti začeli delovati za razred \$5, sem bil tudi jaz zato, da ne bo treba biti zavarovan pri več družtvih. In takoj, ko so stopila pravila v veljavo, sem se dal zavarovati za \$5 dnevne podpore. Zato sem še danes zato, da ostanejo razredi kakor so, samo da se dovoli tudi novopristoplim zavarovati se za \$5 na dan. Če se to ne dovoli, bo gotovo propadel ta razred, ako ne prej tedaj, ko jih polovica umre. Zakaj vse to? Če smo po ustavi S. N. P. J. bratje in sestre podporne organizacije, ki se zanašamo, da bomo imeli od nje podporo v potrebi, mora to naše bratstvo šele okrepiti, ne raztresati nevoščljivosti. Kdor noče biti zavarovan za \$4 ali \$5, naj bo za manj. Če sem zavarovan za \$5 podpore na dan, saj plačam s svojimi sredstvi in pošteno, zakaj bi mi torej to branili?

Po mojem mišljenju nima noben član pravice zahtevati, da se odpravita razreda po \$4 in \$5. Vsakemu se naj da pravica do zavarovanja v kateremkoli bolniškem razredu. Mislim, da nima noben delavec toliko rezerve, da bi mu zadostovala, če ga doleti dolga bolezen, ako je za malo podporo zavarovan, posebno če v slučaju več kot polletne bolezni, ko se podpora še na polovico zniža. Kaj si naj pomaga delavec s podporo do treh dolarjev na dan, ako je bolan in ima družino? Zakaj pa imamo na vsaki seji prošnje za podporo? Ampak dopisovalec tolmači, da je dnevna podpora za \$4 in \$5 potrata in razkošnost!

Srečen sem se štel, da mi dosejati še ni bilo treba vzeti centa bolniške podpore in ne odškodnine. Danes pa vidim, da se dela na to, da se odvzame jednoti tisto, za kar sem delal. Na ta način mi bodo vzeta tri podpora društva in tako bolniška podpora. Kaj nekateri člani še tolmačijo za bratstvo? Ali naj zopet grem iskat podporo k drugim jednotam? Zakaj siliti s starokopitnostmi v javnost in predbacivati simulacijo?

Člani omenjajo v pisanju, če bi bili zavarovani za \$5 podpore, da bi ne ali delati cel mesec, izkoristili bi razred, samo da bi ga uničili. Torej da bo revež, ko bo že ves izčrpan po dolgi bolezni radi malenkostne podpore primoran prositi milodare. Tako mišljenje nekaterih tudi škoduje druženju, ker je dosti članov S.

N. P. J. tudi članov pri drugih organizacijah in ti bodo gotovo delali proti druženju. Ni čudno, da pridejo ljudje do takih nazorov, kajti družabni sistem danes je, da se ne dela v korist splošnosti, temveč posameznikov — vsak zase.

Svobodomiselnost imamo, katerih svobodomiselnost je samo na jeziku. Socialistična beseda se ne sme spregovoriti na društveni seji, ako pa jo zapisnikar zapiše, mora biti izbrisana. Socialistični delavci ne poznajo. Ako pride agitator v naselbino in vpraša, kje živi ta in ta, ne vedo popolnoma nič za njega. O zavrednem delavcu ne marajo prav nič vedeti, čeprav ga poznajo.

Ravnatakih ljudi zasluja je, da pravijo pri nekaterih družtvih, da ženske nimajo pravice hoditi na seje in govoriti na sejah. Samo plačajo naj, potem pa gredo ven. Ko sem bil na agitaciji za "Proletarca", sem nalezl tudi na dosti neodkritosretnosti, katera bi pa ne smela imeti mesta med člani in društvenimi brati.

Potrebno bi bilo, da bi imela jednota po državah svoje zastopnike, ki bi kontrolirali društvene odbornike ter nadzorovali knjige. Bilo bi manj površnega dela, katero vodi do nepravilnosti, da je dovolj samo če sprejemo denar in ga odposlujemo na glavni urad. Če ga ni prvič dosti, ga pošljejo potem še enkrat. To je vse, ker se ni med nami dovolj socialnega pouka. — Jacob Kotar.

Arona, Pa. — Na seji dne 4. januarja so vsi člani društva št. 199 glasovali proti podpiranju iniciative. Po našem mnenju je ravno obratno glede bratstva, namreč da bratstvo ni, da bi člani, ki so zavarovani za malo podporo plačevali doklade za one, ki so zavarovani za veliko podporo. Naj se vsak razred vzdržuje sam zase. — Frank Godina, tajnik.

Detroit, Mich. — Dopisnika sta koncem decembra zagovarjala stran, da bi vzdrževali skupen bolniški sklad. Trdita, da ne spadata v razred po \$4 ali \$5, temveč v drugega, ki je najboljši finančno. Dočim dopisniki molče o vzroku, zakaj zagovarjajo skupen sklad, je br. Medvešek v tem pogledu dal malo več jasnosti. — Dopisniki trde, če bi bili skupaj, da bi ne bilo primanjkljaja v skupnem bolniškem skladu. Verujem, ker to je naravna resnica, če bo 35,000 članov plačevalo v eden sklad, pa če bi se našlo tudi tisoč simulantov, ki izčrpavajo sklad po \$4 in \$5, bi v skupnem skladu vendar ne bilo tako malo primanjkljaja, kakor sedaj, ko samo po 4 do 5 tisoč članov plačuje v eden sklad. Ali tudi to je naravno in umljivo, ako od 30 do 35 tisoč članov plačuje v eden sklad ter ga bo izkoristilo tisoč simulantov na dan, sklad ne bo varen in čvrst ter dosti močan, da vzdrži najmanjši pritisk od prvega izrednega slučaja kakor leta 1919 začasna influenca, pa bo nastal primanjkljaj. Ako bodo skladi razdeljeni in bo vsak imel zadosti članov, bodo stalni, čvrstejši in sigurnejši. To pa je naš cilj.

Brat Medvešek vprašuje: "Ali mislite, da bo član, ki je danes zavarovan pri jednoti za \$3 dnevne bolniške podpore in pri drugi organizaciji za \$1 ali \$2, kdaj glasoval za združenje in s tem dal povod, da bo plačeval velike naklade v petdolaraki sklad?" — To je torej vzrok, da nekateri člani S. N. P. J., ki niso člani razredov po \$4 in \$5 dnevne podpore, zagovarjajo skupni sklad. Mislijo, če bi bil skupni sklad in bi se slovenske podporne organizacije, katerih so oni člani, združile s S. N. P. J., bi ne imeli plačevati izrednega asessmenta. Ali ako so skladi razdeljeni in bi se organizacije združile s S. N. P. J., tedaj bi tudi oni imeli plačati izredni asessment. Mislim, da je ta strah nepotreben. Brat Medvešek kakor simpatizirajo s tistimi, če je v skladu dosti članov, pa se isti vzdržuje.

Člani drugih slovenskih podporne organizacije delajte na tem, da se združijo s S. N. P. J. Na ta način bo mnogo članov, ki so v razredu za \$2 ali \$3 pri S. N. P. J. prešli v razred po \$4 in \$5. Ker bosta ta dva razreda narastla po številu članstva, torej ne bo treba izrednega sklada. Prihranilo se bo s tem mnogo na asessmentu vam samim, ker ne bo

treba plačevati dvem ali trem društvom. Sigurne sem, da bosta razreda po \$4 in \$5 rastle, ker v današnjih razmerah s tako dragimi življenjskimi potrebščinami itak nima smisla biti zavarovan za samo \$2 dnevne podpore. Torej naprej za združenje slovenskih podporne organizacije. — Nick Rettich, član društva št. 121.

Eveleth, Minn. — Veliko je pisanja o bolniških skladih in inicijativi. Kakor je razvidno, je večina za sedanjim sistem, da se vsak sklad vzdržuje zase. To je najbolj pravilno, pravijo nekateri. Vsak sklad naj sam trpi svoj primanjkljaj, pišejo drugi. Zakaj bi mi plačevali za druge? — Da, vse to se lepo sliši in izgleda, da je v resnici tako, ampak če premislimo in premočimo stvar do dna, se nam pokaže v drugi luči. Ko je članstvo odobrilo z večino iniciativo društva št. 333, da se delijo bolniški skladi, se je kmalu pokazal učinek. Nastal je primanjkljaj v razredih po \$4 in \$5. Zakaj, nam je dokazal brat Medvešek z zadnjim svojim dopisom. Vzrok je, ker je premalo članov v teh razredih in ne morejo pokrivati z mesečnimi doneski izdatke, radi česar je prišla naklada. Ako bi bili združeni, ne bi bilo treba dotičnim članom plačevati nobene naklade.

Vzemimo za primer posmrtni sklad in ga razdelimo po skladih kakor bolniške, in sicer po \$250 v prvi, \$600 v drugi, \$1000 v tretji sklad itd. Kaj hitro bi se pokazal učinek napake. V skladih, v katerih je najmanj članov, bi prišli pod solventnost. Kaj bi bilo potem drugega kot naklada na dotični sklad? Gotovo, ako bi se to zgodilo, da bi se razdelili smrtinski skladi, kakor bolniški, bi marsikateremu članu, ki zdaj piše, vsak sklad zase, zaprlo šapo in kmalu bi se prepričal, da le v združenju je moč.

Mogočna reka nosi deset do dvajset tisočtonske parnike, razdelili naj bi jo na pet delov ali pet potokov, ali bi imela še tisto moč? Nikoli. Zakaj ne? Zato, ker smo jo razdelili v manjše potoke, kateri ne morejo nositi tiste teže več, kakor prej, ko je bila sila in moč skupaj.

Zakaj so se društva združila skupaj v jednoto? Zakaj bi vsako društvo ne plačevalo svojim članom bolniške podpore in smrtine? Zato, ker posameznemu društvu je nemogoče. Zakaj pa je mogoče jednoti? Zato, ker nas je veliko število skupaj in ker smo združeni v jednoti. Zato tudi jednota lahko skrbi za svoje člane in društva, naj bodo še tako mala ali velika po številu članstva.

Kolikor je razvidno iz dopisov, bi bilo najboljšje, da društvo št. 123 umakne iniciativo, ker sklada po \$4 in \$5 bosta preminula prej ali slej.

Večina članstva je za vsak sklad posebej in za sedanjim sistem. Tako bo najbrž tudi na konvenciji. Člani v skladih po \$4 in \$5 ne bodo mogli pokrivati svojih izdatkov. Končno bodo prisiljene prestopiti v nižje sklade ali pustiti jednoto. Zato bi bilo po mojih mislih najboljše, da se zadeva uredi tako, naj člani, zavarovani v štiri in petdolarakem skladu sami odločijo v tej zadevi. Ali plačati naklado vsak v svoj sklad, kadarkoli je treba, ali prestopiti v nižji razred. Drugega izhoda ne bo iz te zagate.

Kar se tiče simulantov, kakor toliko pišejo nekateri člani, je kriv dotičnik, ki ve o zadevi in za tistega, ki dobliva po krivici, zakaj dolžnost vsakega člana je, da naznani vsak slučaj in skrbi, da se bolni člani držijo strogo pravil. Tu ne sme biti prijateljstva, vsi smo enaki in enaka pravila so za vse. Kar se mene zadeva, povem, da sem zavarovan samo za en dolar bolniške podpore. Ampak bil sem vedno in bom tega prepričan, da le v združenju je moč. — John Kuzma.

Ringo, Kans. — Z ozirom na bližajočo se konvencijo in stroške, ki bi nastali z javnim glasovanjem, naj bi društvo št. 123 umaknilo iniciativo, čeravno je stvar na mestu. Članstvo S. N. P. J. pa naj bi se bolj pogosto oglašalo v korist iniciativnega predloga, da se tako prepričajo vsi bratje in sestre jednote, kako velika škoda se je storila nekaterim članom s sprejetjem iniciative od društva št. 333. Prepričana sem, ako bi bil vsak član pred glasovanjem natančno pre-

misli, bi bil glasoval proti dotični iniciativi. Ne mislim pa s tem žaliti nikogar, saj vsakdo se lahko zmoti, celo nezmisljivi sveti oče. Dolžnost naša pa je, da se zmoti popravi, da ne bo imela zlih posledic.

Slišijo se glasovi na sejah od bratov, ki bi jim človek prisodil več preudarnosti, češ, jaz ne bom plačeval ravno toliko, ko dobim \$2 kakor oni, ki dobi \$4. Tega pa nihče ne pomisli, da tisti, ki dobliva po \$4 ali \$5 podpore v bolniški, mora plačati za vsak dolar toliko in še več kakor oni, ki dobi samo dolar na dan, ako je bolan.

Bratje in sestre — jaz člane tako imenujem, čeravno v resnici sedaj to nismo — kako moremo smatrati za bratstvo to, ko pravi član članu, podpiraj se sam, ako moreš, če ne pa nehaj, jaz ti nočem pomagati. Ali ni to žalostna slika bratstva? Može, ki so ustanovili S. N. P. J., so imeli pač bolj plemenit namen, to je, podpirati drug drugega v bolezni in po smrti pa njegove drage. Bili so složni in tako je S. N. P. J. rastle in prerastla vse starejša jednote, ker od nje začetka je podpiral brat brata v bolezni. In to naj zdaj preneha? Nikdar ne sme, temveč delujmo vsi, da se bolniški skladi zopet združijo. Vsak naj si misli starčka, ki je dvajset-let, morda tudi več, plačeval prispevke, ko je pričelo gibanje za združenje, je glasoval za združenje, da si bo bolj zasigural podporo. Kaj ima na starost? Mesto da mu pomagamo združeni, pa mu rečemo: plačaj sam naklado, če ne pa društvo pusti; akoravno plača za vsak dolar podpore več kakor oni, ki je zavarovan samo za en dolar.

Kdor je imel bolezen v družini, mi bo priznal, da v sedanjih časih, ako hoče imeti dobrega zdravnika in se v vseh oziirih ravnati po zdravnikovih navodilih, nima dosti \$1 ali \$2 podpore na dan. Ako pa ne upošteva zdravnikovih navodil, mu tudi zdravila ne bodo pomagala, ker zdravnik ne dela čudežev. Po mojem mnenju naj bi sploh konvencija določila po \$3 za novopristopce.

Radi simulantov, ki izkoriščajo društva in jednote, je pa dolžnost članov, da z vsa strogostjo nastopajo proti njim, ker simulant ni vreden, da bi ga milo sodili. On izkorišča svoje brate! Kdor pa je v resnici bolan, je naša dolžnost, da ga bratsko podpiramo.

Ako smo že tako sebični, kadar bi bil primanjkljaj v bolniškem skladu, naj plača vsak član sorazmerno kakor je zavarovan, in sicer član zavarovan za \$1, plača 25c, zavarovanec za \$4 pa \$1. Potem bi odpadle besede: Jaz ne bom toliko plačeval kakor oni, ki več dobi. Kdor je pa tako naven, da misli, da lahko samega sebe podpira, je nespametno od njega, da društvo sploh plačuje. Da ne bo kdo mislil, da sem visoko zavarovana, povem, da sem v razredu za \$2. Sem pa zato, da podpira brat brata v bolezni. Iz tega namena je bila S. N. P. J. ustanovljena in s tem smotrom se je povzdignila v današnje višine.

Se eno točko priporočam konvenciji, da jo spremeni. Ta se tiče pogrebov. Glasi naj se: Pogreb naj bo civilen ali cerkven, dolžnost članov je, da se ga udeležijo. Ravno te točke se namreč poslužujejo nasprotniki S. N. P. J., češ, da ni enakopravna. Pa tudi nekaj preveč vnetih naprednjakov se poslužuje te točke, češ, saj mi ni treba iti za pogrebom, ker je cerkven. To ni pravilno. Pomnimo na rek: Danes meni, jutri tebi, kajti smrt je edino pravična na svetu, ker nihče se ji ne more odkupiti. Zato pa bratje in sestre je naša dolžnost, da se udeležimo pogreba, kakor določijo sorodniki pokojnika.

Prisostvovala sem pogrebu, katerega so se udeležili tudi drugoverci. Šli so za našim članom v katoliško cerkev in se obnašali dostojno do konca. Zakaj bi torej mi ne, saj je svojačasno pisal urednik katoliškega lista, da je 95 odstotkov naših članov cerkveno pokopanih. Da me ne bo kdo napačno sodil, ko to ponavljam, povem, da se je odbor, ki je prodajal delnice za v nebesa, kakor je zadnjič poročala članica, izognil moje hiše, da nisem imela prilike nabaviti si poceni "posa" za nebesa.

Slovensko zavetišče naj prihodnja konvencija odloži za nedolžen čas iz razloga, ker nas je premalo, da bi ga vzdrževali in sploh kdor ima svoje, je boljše

za njega, da je pri njih. Samci pa imajo sorodnike in prijatelje, poleg tega so tudi bolnišnice in za neozdravljivo bolne pa državni zavodi. Ako pričnemo graditi zavetišče, bodo vedne naklade, čez katere se že sedaj jezimo. Zakaj napravljati nezadovoljstvo za potem. — Mary Bernik.

Ely, Minn. — Društvo št. 20 v Ely, Minn., je na redni seji razpravljalo o inicijativi društva št. 333, po kateri se razredi vzdržujejo vsak zase. To ni nič več kot pravilo, zakaj torej toliko pisanja in argumentiranja. Zdrava pamet mora vsakega to učiti, da je pravilno. Zakaj naj bi šibkejši podpiral močnejšega, v katerega skladu je primanjkljaj. V tem ne vidimo nikakega bratstva, kakor ga vidijo nekateri člani. Naše društvo je sploh proti, da bi šla stvar na glasovanje. — Martin Grahek, tajnik.

Willard, Wis. — Naše društvo št. 198 je na redni seji soglasno zavrglo podporo inicijativi S. N. P. J. Nam je dobra mati, a v slučaju sprejema inicijative, da bi se bolniški skladi združili, bi nam bila mačeha, ker bi v nižjih razredih jemala in dokladala v višje. Vsak član iz višjih razredov ima popolno svobodo znižati si zavarovalnino, kar je obratno za stare člane v nižjih razredih, kateri smo prekoračili gotovo starost, da si ne moremo podpore zvišati.

Ker je konvencija takorekoč pred pragom, se nam ne vidi uместno toliko potrate papirja, kateri bi mogli služiti za kaj boljšega. Prihodnja konvencija naj bi kaj ukrenila, da bi se inicijativa eno leto pred konvencijo ne upoštevala. — Mike Krulc, tajnik.

Mt. Clare, W. Va. — Društvo št. 475 je po daljšem razpravljanju zaključilo, da ne podpira inicijative, ker ako bi se bolniški skladi združili, bi moralo odstopiti več članov, ali pa ostati zavarovani samo pri posmrtninskem skladu. V pojasnilo zato je, ker pri nas ni dela in gre že sedaj težko za plačevanje asessmenta. Bolj bratsko pa ne more biti kakor da se razredi vzdržujejo vsak v svojem skladu.

Koliko je članov, ki so bili bolni po deset dni do enega meseca in so zavarovani za \$1 bolniške podpore, pa se niso hoteli javiti bolnim; zdaj, ko so razredi večji po \$4 in \$5 podpore, se pa izplača javiti bolnim še toliko bolj, ker je tudi zaslužek le majhen. Če bi se nov član hotel zavarovati za sklad po \$5, mu to tudi ni dovoljeno, torej je ta sklad prej ali slej zapisan razpadu. — Matija Škarja, tajnik.

Cooperstown, N. Y. — Društvo Otsego farmer št. 457 v Cooperstownu je pri razpravljanju dne 11. januarja na seji soglasno glasovalo proti, da bi se združili bolniški razredi v skupen sklad. Vsi člani so zato, da se vzdržuje vsak razred zase. Članstvo je razmotrivalo tudi zavetišče. Vsi člani so proti ne potrebnim stroškom. — Adolf Krishch, tajnik.

ZENITVENA PONUDBA.

Možki, star 45 let, se želi seznaniti s Slovenko v starosti od 40 do 48 let in jo oženiti, ako ima veselje do doma in če ima kaj premoženja. Jaz sem samec, imam 10-sobno hišo v Milwaukee, Wis. Išcem žensko, samoko ali vdovo, tudi če ima enega otroka. Ako ima resno voljo do doma in za ženitev, naj se prikladi. Vse ponudbe z naslovom je poslati na naslov: "Vdovec — ženin", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

RAD BI IZVEDEL

kje se nahajajo sedaj Anton Levstik, dana iz vasi Bukovica pri Ribnici na Dolenjskem; John Igu. Campa, doma iz vasi Slatnik pri Ribnici na Dolenjskem; Frank Zalar, doma iz vasi Matej pri Igu. S prvima dvema sem bil skupaj v Clevelandu, O., leta 1915. Prvi kolikor sem izvedel, se je izdal pod imenom "Smith". Cenjene rojake prosim, če kdo ve za katerega gori imenovanih, naj mi naznani njihov naslov, kakor bom zelo hvaležen. Ako bodo pa sami čitali ta glas, naj se prijavijo meni na naslov: Fortunat Šile, Box 353, Aurora, Minn. (Adv.)

KONEC SVETA.

Črtica iz prirodoznanja, spisal
Pavel Grošelj.

In neprestano je bil posnan
brezbrezni prostor v svetovi in
vsebinski, a dušami in solci;
in neprestano je trajala večnost,
in svetovi in solci, ali svetla,
ali zračna.

Camillo Flammarion.

Nekam skrivnostno se je raz-
grnila danes noč čez samotne
poljane. Prišla je tiho in oprezno
kot sladke sanje, in predno sem
se zavedel, je odgrnila pred me-
noj zastore neskončnosti.

Večerni veter galahko drsi
preko tihega jezera, da se prede-
jo po njem srebrne niti luninega
svita kot čarobna koprena. Pri-
tajeno šuste kraj vode visoke
breze, semintja vztrepetajo v ve-
tru, sklonijo se nad gladino je-
zera in se ogledujejo v njem kot
vitke samoljubne krasotice. —
Močnejše zabučti veter in tedaj se

bolesto stressejo njih nežna tele-
sca in velo listje se jim usuje raz
košate vršičke. Lahno, lahno tre-
peče nad vodo, pada in pada —
in že se sto in sto drobnih čolnič-
kov guga po mehkih valovih. In
z velim listjem vred se ziblje v
valovih celo nočno nebo in zvez-
de plešejo po njih kot živ, nepre-
gleden roj srebrnih kresnic.

Na nebu se je utrla zvezda;
v jezeru je zazarela plamteča
njena pot in zdelo se mi je, kot
da bi se bila pogreznila globoko v
njegovo dno — in ugasnila. — In
ni še obledel njen svet, že se je
prižgala druga in tretja.

— Jesenski veter veje skozi
vesoljstvo...

Velo listje se usiplje a prostra-
nega nebesnega drevesa, in kar
ga še živi in klije, že zarumeva —
že rumeni beli mladeniški soj na-
šega solca in temne pege se ši-
rijo po njem.

In zopet bo zavel jesenski ve-
ter in izdihnili bo solčna luč in
z njo vred bodo izdihnili milijar-
de in milijarde žarkih solnc.

Mraz in tema bo zakraljevala
širok vesoljstva in človeška kul-
tura bo obstala sredi triumfalne-
ga pota.

— Na nebu krvavi rdeč komet
— konec sveta! —

... Milijone in milijone let v
bodočnosti me je zapeljal bleste-
či zvezdni utrinek, ta odkrušeni
drobec razbitih, odmrlih svetov,
ki je, z izredno hitrostjo begajoč
po vesoljstvu, začel v atmosfero
naše zemlje, se ogrel ob zračnih
njenih plasteh in vzžarel v sre-
brni luči.

V duhu sem gledal ono odda-
ljeno dobo, ko bo pokal prostrani
kozmos in ko se bo razrušil vse-
mir v neurejeni kaos, iz katere-
ga je bil izšel.

Kar namreč ustvari slepa pri-
roda, je sicer dokaj popolno in
stalno, toda ni najpopolnejše in
najstalnejše. Potom smrti in no-
vega rojstva stremi vesoljstvo
do vedno popolnejših in stalnej-
ših harmonij. Razvoj — je devi-
za prirodnih sil, razvoj je oni Me-
fisto, ki ne prizanaša niti vesolj-
stvu:

"potem pa vse, kar obstoji,
je vredno, da se v nič zgubi!"

In naša zemlja? učaka li ona-
ga strašnega dne, ko se odkruši-
jo trhle veje nebesnega drevesa
in ko se razsuje sprnelo njego-
vo deblo? Ali morda preje ove-
ne, da jo utrja jesenski veter z
živega debela in razprši v brez-
štetne drobce?

Saj preži v brezkončnem pro-
storu nanjo vse polno nevarnosti
in v njej sami spe pogubne sile,
ki ji prete pogin.

— Od časa do časa vznemiri
človeštvo izredna nebesna prika-
zen. Svetlo plameneče jedro se
prikaže na nebu in iz njega izža-
reva mogočen, celo nebo prepre-
gajoč trak blesteče snovi — pri-
kazal se je komet, znanilec hudih
časov. (Zlasti v srednjem veku
so veljale repatice za božja zna-
menja pretečih nevarnosti, tako
n. pr. piše francoska kronika za
leto 1923: "V začetku julija, v
prvi njegovi polovici, se je prika-
zal na nebu takozvani komet v
znamenju, da se bo omajalo kra-
ljestvo, kajti dolgo že je bolehal
kralj Filip v Mantoni za mrzlico
in umrl 14. julija 1223. leta.")
Solnce in luna že presega po ve-
losti in vendar še raste od dne
do dne; zdi se, kot da bi hitel
neposredno zemlji nasproti, še
neka dni — sledil bo strašen u-
darec in zemlja se bo razletela v
prah.

Čestokrat so ti nebesni vaga-
bundi begali človeštvo. Vse nebo
se je premikalo po strogih me-
haničnih zakonih, na odločke ene
sekunde natančno so določevali

lunine in solčne marke, le ti po-
tepuhi se niso hoteli ukloniti no-
zmotljivemu računu. Danes je
priromal eden, čez nekaj mese-
cev se je pripeljal drugi in oba
sta za vedno izginila brez vsake-
ga sledu. In popolnoma lahko bi
se nekoč pripetilo, da bi se slu-
čajno srečala zemeljska pot s po-
tjo tega mogočnega kolosa, in te-
daj mora priti nad zemljane ko-
nec sveta!

Napredujoča astronomija je
tudi te vagabunde po vsemiru —
tako popolnoma upravičeno ime-
nujemo komete — pokorila stro-
gemu računu. Mnogim je prera-
čunila pota in pravilno določila
čas njih povratka; večina izmed
njih pa potuje tako daleč po ve-
soljstvu, da se vračajo šele vsa-
kih sto in stotisoč let. Iz nepo-
kornih pritepenecv je ustvarila
astronomija zveste in točne slu-
žabnike našega solca in naraču-
nala mu jih ni nič manj nego pri-
ložno sto milijonov.

Daleč, daleč roma ta čreda po
vsemiru, le semintja prihihi eden
ali drugi v svojo domačijo, da jo
zopet zapusti za neučakan čas;
marsikateri izmed njih pa se za
vedno izgubi v neskončnosti; tu-
je solnce ga je priklenilo v svoje
kraljestvo!

Kakor pleše v jesenskem ve-
čerju roj mušic v hladnem zraku,
tako bega teh 100 milijonov na-
šemu solcu pripadajočih kome-
tov po vsemiru. Sredi med njimi
pa kraljuje solnce, in zemlja ter
njene sestre premičnice drse o-
krog njega kot drobni praški. In
nekoč se bo srečala zemlja z eno
izmed nešteti repatic, trečila bo
ob njeno telo — in kaj po-
tem? —

Strah ti preletava mozeg in
kosti; domislil si se one strašne
repatic iz leta 1843; 250 milio-
nov kilometrov ji je meril gi-
gantski rep, od solčnega sredi-
šča bi ga lahko razpregel daleč,
daleč čez zemeljno pot tja ven
do daljnega planeta Marta; in
samo glava repatic iz leta 1835,
je merila v premeru 2 milijona
kilometrov, tako da bi v njej la-
hko nastanil sto in stotisoč zemelj.

Toda ozirom se še enkrat na
preteče strašilo! Ali ne vidiš, ka-
ko prijazno migljajo večerne
zvezde skozi veličastni rep? Ves
ta mogočni blesteči trak je se-
stavljen le iz redkih plinov, in si-
cer tako redkih, da jih brez ovir
prodira trepetajoči svet zvezd.
In tudi gigantska glava je le ne-
pregleden oblak svetlih redkih
plinov, samo v njenem središču
žari neprozorno jedro kot svetla
zvezda. Mogočno strašilo se je
hipoma prelevilo v precej nedolž-
no nebesno prikazen, le njeno je-
dro nam vzbuja še nekoliko strah-
hu, saj zadostuje morda tudi ta,
sicer majhen košček trde snovi,
da zada smrtni udarec našemu
planetu.

Bilo je 27. novembra 1872, le-
ta, ko je popolnoma nenadoma
zažarelo nočno nebo v prekrasni
iluminaciji. Kot goreč sneg so se
usipali nebesni utrinki na zem-
ljo, rdeči, zeleni, rumeni prame-
ni so se spuščali z nočnega sva-
da, da je blestelo nebo kot božič-
no drevo, odličeno z zlatimi in sre-
brnimi nitmi. Kmalu je prešla
nepričakovana prikazen in uče-
njaki so iztikali za njenimi vzro-
ki. In v prvi jasni noči, dne 2. de-
cembra, je odkril astronom Pog-
son v ozvezdju Kentavra bled o-
blacek, že zdavnaj izgrešeni ko-
met Biela, ki se je omenjeni dan
dotaknil naše zemlje in sedaj zo-
pet hitel od nje nazaj v hladni
prostor.

Iz majhnih drobcev kozmične
snovi, iz takozvanih meteorov,
(ne samo v jedrih kometov, am-
pak tudi popolnoma samostojno
se pođe po vesoljstvu mogočni
tropi teh drobnih nebesnih te-
lesc, in ni je noči, da bi ne zapa-
zili, kako se utrinjajo z neba. Ve-
činoma so tako majhni, da popol-
noma izžare, predno dosežejo ze-
meljno skorjo, mnogo pa jih je
že tudi z velikanskim pokom pri-
letelo ob zemljo. V Petrogradu
hranijo 635 kg težak meteor, ki
je blizu Krasnojarskega v Sibiri-
ji priletel z neba. Vsak dan se
približno utrne na zemljo 7 mili-
jonov utrinkov) je torej sestav-
ljeno neprozorno kometovo je-
dro. In kadar se bosta zopet kri-
žala pota zemlje in repatic (ver-
jetnostni račun nam priča, da se
ta dogodek lahko pripeti vsakih
220 milijonov let po enkrat), te-
daj se bodo z nebesno hitrostjo
usuli nanjo meteori, da se v hit-
rem teku razbelijo ob njenem o-
zračju in svetlo vzžare. Kot ble-
steča kaplja jutranje rose bo iz-
parela večina njih vesled nastale
celikanske gorkote, večji kosi pa
se bodo srečno prebili skozi at-

mosfero in bombardirali zemelj-
no skorjo. In če bo komet poseb-
no mogočen, bodo padale kilome-
ter visoke skale na zemljo, da bo
pokala nje skorja, da se bo v
grozni vročini talilo kamenje in
parevalo, da bo šumelo morje in
vzemirjeno butalo preko obal.
Grozna katastrofa pride nad člo-
veštvo, toda zmagovalno vzide
zemlja iz strašnega boja — in
daleč, daleč je še konec sveta!

Naj begajo po vesoljstvu brez-
številni kometi, dreve po njem
meteori s hitrostjo bliska, varno
bo plula zemlja skozi valovje vse-
mirja, in ni verjetno, da bi se
razbila ob pogubonosni čeri. Sre-
čno je preživela sestanek s ko-
metom, zmagnosno odbila u-
darce milijard in milijard mete-
orov.

Se bo li mogla tako uspešno
boriti tudi proti nevarnostim, ki
so v njeni notranjosti sami? Nad
ognjenim prepodom visl na-
še domovje, tenka kakor kožica
na jabolku je skorja naše zemlje,
njeno jedro pa je razbeljeno in
ognjeno. Kaj ko bi se nenadoma
predramile vse njene vulkanske
sile, da bi vzkipela njena skorja
kot vrelo morje, da bi strahovite
eksplozije in titanski izbruhi
razbili njeno telo? Njene elek-
trične in magnetične sile bi se
razvevale v pogubni strasti, veli-
častni bliski bi švigali skozi o-
zračje in na tečajih bi kot mr-
tvaška krona zablistela v veli-
častnem žaru zelenkasta tečajna
luč, znaneč vesoljstvu, da se tu
podira svet!

Zgodovina naše zemlje govori
dovolj jasno in odločno proti tej
možnosti. Ognjena moč naše
zemlje že pojema, le semintja
še vzplapola v vulkanskih izbru-
hih, kot sveča, ki ji pojema reja.

Pač nam priča geologija iz do-
be, ko je bila zemlja še mlada,
vročekrvna premičnica in ko jo
je odevala še tanjša, ravnokar
strjena skorja, o groznih ognje-
niških erupcijah, ki so pogrez-
nile v morje cele kontinente in
dvignile nove iz njegovega na-
ročja. Toda obstoj naše zemlje ni
trpel vsled njih in vse življenje
se je brez ovir zavijalo po njej
do današnjega dne.

Tiho in počasi se vrši v prirodi
razvoj in nevidno, toda gotovo
zori zemlja in vesoljstvo smrti.

Starikavo že postaja njeno te-
lo, le ognjeno žareče jedro jo še
spominja onih mladih dni, ko je
kot drobno solnce žarela v lastni
svečlobi in gorkoti. V visokih go-
rovjih so se ji nagubale gube
in izpodnebna moča jih razjeda
neumorno bolj in bolj. Kos za
koščkom odnosa voda v nižavje,
ped za pedjo trga morje obalami;
in pride dan, ko se bodo nepre-
gledne ravnine brez prijaznih
holmcev in gričev širile po izli-
zanih, okroglih otokih od tečaja
do tečaja. V prah zmleta gorovja
bodo napolnila globine v morju
in na kopnem in morski valovi
bodo razjedli kontinente v okro-
gle otoke.

Zemlja je dospela na razvojno
stopnjo planeta Marta!

In ker se je izravnila zemlja
v nizke planjave in ker se je
dvignilo morje iz globlin, ki so
jih napolnile reke s strtimi go-
rovji, nadlegujejo večne povod-
nji človeštvo. In tedaj stopi pred
človeški razum težka tehniška
naloga, ki so jo Marijanci s svo-
jimi umetnimi prekopi tako do-
vršeno rešili!

V tem času pa je vidno usehni-
la življenjska moč našega solca,
temne pege, ki se že dandanes
pojavi po njegovi površini,
so se razširile; rumena njegova
luč je obledela in se izpremenila
v krvavordeč sijaj, kakor zardi
raztaljeno železo, ko se jame hla-
diti. Široke plošče strjene snovi
se širijo čez solčno krogo, se-
gajo si v roke — mrzel ve-
ter brije čez samotno zemljo.
Zmrznila so prostrana morja,
sneg je pokril nepregledne polja-
ne; zametel je znake človeške
kulture, mehko je odel trupla
zadnjih naših potomcev.

Vedno bolj redko postaja o-
zračje naše zemlje, saj se mole-
kuli — najmanjši delci — zrač-
nih plinov gibljejo tako hitro, da
jih v vsakem trenutku švigne ve-
likansko število za vedno v svet-
ski prostor. In slednjč ji je iz-
ginilo ozračje popolnoma — zem-
lja je dospela na razvojno stop-
njo brezračne svoje lune.

— — — Ugasnilo je solnce na
nebu in z njim vred je ugasnilo
tisoč zvezd; obledel je svetli pas
Rimske ceste, vedno
temnejši in temnejši postaja ne-
besni obok; in čez milijon in mi-
lijon let tupatam še brli ugasnu-
je krvavordeče solnce. Slednjč
pokrije črna noč hladni vsemir,

ugasnila so vsa solca našega
svetskega sistema — a daleč, da-
leč je še konec sveta.

V tej neizmerni dobi, ko so u-
gasovala solca našega sveta, pa
so se razvili na nebu novi sveto-
vi iz onih bledih plinastih megel,
ki blešče daleč zunaj našega si-
stema. V tem nepreglednem ča-
su, ko propadajo in ugašujejo
naša solca, se zgoščujejo plina-
ste megle na nebu v nove, mlade
svetove, polne moči in gorkote;
en svet umira, drugi pa se po-
raja iz nebesnih megel.

In tudi našemu mrtvemu svet-
skemu sistemu že bije ura nove-
ga rojstva.

Harmonija zvezd, ki se je sa-
moniklo razvila iz nerazrešenega
kaosa, ni popolna in ustvarjena
je za večnost. Iz eonov v eone se
bodo kopičile njene napake in
nepravilnosti, da slednjč prese-
žejo dovoljene meje — in tedaj
se mora zrušiti harmonija naše-
ga sveta.

Lune bodo šinile proti zem-
ljam, zemlje se bodo spojile s
svojimi solci in solca bodo zle-
tela proti solncem: vsa prostra-
na materija se bo združila v gor-
kem objemu.

In ko treščil skupaj ves širni
svet, se bo razvila nova, neizmer-
na gorkota, da se bo raztalila
snov in se razpršila po prostoru
v blede nebesno meglo; dospeli
simo na ono stopnjo našega sveta
nazaj, iz katere se je bil narodil.

Harmonija se je razbila v ka-
os, da se prerodi v novo popol-
nejšo harmonijo.

Kakor modelira pastirček v
samotnih planinah iz šla sveto
razpelo, in ko ga je dokončal, ga
razruši in prične iznova ter u-
stvarja vedno popolnejše umo-
tvo, tako bosta tudi snov in
sila ustvarjali vedno popolnejši
univerzum. Kot umetnik-samouk
se bo učila priroda in bo napre-
dovala, saj moramo tudi njenim
atomom pripisovati gotove du-
ševne sile in zmožnosti, saj "je
nematerijalen živ duh ravno ta-
ko nemogoč kakor mrtva brez-
dušna snov, v vsakem atomu sta
oba neizdružno spojena."

In vendar se mora enkrat u-
stvariti svetovna ura! Sile se bo-
do izenačevale v vesoljstvu, ali
da se izrazim znanstveno, entro-

pija se bo večala od dne do dne.
In kakor se vname električna i-
skra samo med telesoma, ki sta
z elektriko obdarena v različni
meri, kakor izžareva gorkota le
od gorkejša k hladnejši snovi,
tako delujejo tudi v vesoljstvu
sile le tedaj, ako so neenakomer-
no razdeljene po njem — in vsa
svetovni proces ni drugega nego
izenačevanje neenakomerno raz-
deljenih prirodnih sil. In čez mi-
lijarde in milijarde let se morajo
vse sile izenačiti popolnoma, en-
tropija je dosegla svoj vrhunec
— vesoljstvo je obstalo in odmr-
lo vsakemu nadaljnemu udej-
stvanju.

Toda kdo naj iz malenkostnih
razmer naše zemlje sklepa o ce-
lokupnem vesoljstvu? Kdo nam
priča, da deluje priroda samo po
načinu, ki ga nam odkrivajo naši
eksperimenti? Genijalni fizik
Clerk Maxwell nam je popisal,
kako popolnoma lahko eksistira
v prirodi proces, pri katerem
prehaja gorkota od nižje k višji
temperaturi, proces, ki zopet o-
živi mrtvi kapital, ki ga je na-
brala entropija.

Priroda je iznajdljiva v svojih
pripomočkih, ona deluje s sred-
stvi, ki jih niti ne sanja naša
fantazija.

— — — Neskončnost zija za
menoj in v bodočnosti se mi od-
pirja večnost. In tu slonim ob je-
senskih brezah in sanjam v to
neskončnost, pa je ne morem na-
sanjati.

Le padaj, padaj, velo listje, da
bo kmalu pomlad! — — —

— PRI —
JOHNU STERZINARJU
v Willow Springsu, Ill.

Imajo slovenska društva iz Chi-
caga in okolice vse najugodnejše
pogoje za zabave in piknike. Na
razpolago imam plešišče; "re-
skrbim godbo in drugo. Moja
želja je zadovoljiti s dobro po-
strobo vse izletnike, zlasti pa
društva slovenskih organizacij.
CENE ZMERNE!

ISČE SE ŽENSKA

za domača gospodinjstva dela. Če
katero vesel, naj se priglasí na
Upravištvu Prosvete, 2657 So.
Lawndale Ave., Chicago, Ill.
(Adv. Jan. 21)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Naznanjam žalostno vest, da
je umrl moj soprog

FRANK WESOVISEK

dne 1. januarja 1925. Pogreb se
je vršil dne 4. januarja v Fron-
tenacu, Kana. Pokojnik je bil ro-
jen 12. marca 1882 v Rimskih
Toplicah na Štajerskem, star to-
rej 42 let. V Ameriki je bival
petnajst let. Čez leto dni je bo-
lehal na neozdravljivi in mučni
bolezni za rakom v želodcu.

Zahvaljujem se Johannu Stra-
hu, ki je prišel na pomoč in
preiskrbel vse potrebno za po-
grob. Hvala društvu št. 65 S. N.
P. J. v Dreezy Hillu, katerega
član je bil pokojnik, za krasen
venec in udeležbo pogreba. Hva-
lečna sem vsem sorodnikom in
prijateljem za sočustvovanje in
pomoč v žalostni uri. Hvala tudi
bratom društva št. 235 v New-
burgu za čutje ob mrtvaškem
odru.

Pokojnik je bil priljubljen
med znanci, kar se je pokazalo
pri udeležbi pogreba. Hvaležna
sem vsem za sprejem za pokoj-
nikov zadnji poti, a pokojnemu
soprogu in očetu šelim, da podi-
va mirno. Dokončal je delo in
mučno svoje življenje. Žalujoci
ostali Janie Wesovisek, sopra-
Janie, 10 let, Rosaa 7 in Magda-
lena 6, hčerke, Frank, star tri
leta, sinček. Pokojni zapušta tu-
di tri brate in štiri sestre ter
mater, Tony v Mulberry, Kana.,
Louis v Rock Springsu, Wyo., o-
stali v starem kraju. — Janie
Wesovisek, Dreezy Hill, Kana.

KILA OZDRAVLJENA

s pomočjo STUART'S ADESIE PLA-
PAO-PADS, ki so napravljene na na-
čin, da drže kilo in zdravijo ob enem.
Naša PLAPAO podlaga je prilipljiva
in se ne more premakniti, pomoč za
vsako kilo, katere se ne more opasti.
Nima smeti, ali pasov in se kaj lahko
priloži. Te podlage so dobile sloto me-
daljo na mednarodni izloabi v Rimu
in odlikovanje a diplomu v Parizu.
Da to dokažemo, vam pošljemo brez-
plačno PLAPAO na poskušnjo. Pišite
še danes na: PLAPAO LABORATO-
RIES, 3262 Stuart Bldg., St. Louis,
Mo.

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT
SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knji-
ge, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem,
češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN-
STVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA
V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite
po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 So. Lawn-
dale Ave., Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ZELJO TUDI VSA UST MENA
POJASNILA.

RAZNA NAZNANILA.

Igre, koncerti in plesne zabave.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

F. KERZE

1142 N. E. Dallas Rd.
CLEVELAND, O.

S. N. P. J. društvom:

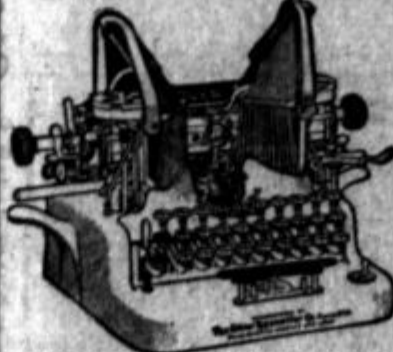
Kadar naročate zastave, regalijske in druge, pazite na moje ime in naslov če hočete dobiti najboljše blago za najnižje cene.
Našrti in vzorci ZASTONJ.

PISALNI STROJ

"OLIVER" pisalni stroj vreden \$50.00, cena \$19.50. S strešico za slovenske črke č, š, ž, cena \$24.50. "Oliver" stroj je najbolj trpežen. Takoj lahko vsak piše. Hitrost pisanja dobite z vajo.

MATH. PEZDIR

Box 772, City Hall Sta.
NEW YORK, N. Y.

ZASTAVE

Regalijske in vse društvene potrebščine. Garantiramo delo in blago. Izdeluje po zmernih cenah vaš rojak

VICTOR NAVINŠEK,

331 GREEVE STREET
CONEMAUGH, PA.

Največja slovenska tiskarna v Ameriki je
NARODNA TISKARNA

2146-48-50 Blue Island Ave., Chicago, Illinois.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

M. Mladic & J. Polacek

JAVNA NOTARJA

1334 West 18th Street

Chicago, Ill.

Izdeluje notarska dela za tujak in stari kraj. Delamo prošnje za dobavo svojcev iz starega kraja, kupne pogodbe. Posojamo in vzamemo posojila na prve knjižbe (Mortgage). Prodajamo hiše, lote in farne. Cene nizke, delo točno in pravilno. Informacije zastoj.

POGREBNIK

JOHN A. BUDILOVSKY,

2611 So. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL.

Pol bloka severno od S. N. P. J. urada.

Se priporoča rojakom za vsak slučaj.

Telefon Lawndale 8030.

ODVETNIŠKA IN JAVNO-NOTARSKA PISARNA

F. A. BOGADEK

200-203 WALSH BUILDING

484 DIAMOND STREET

PITTSBURGH, PA.

NAJVEČJA SLOVENSKA
ZLATARSKA TRGOVINA

Frank Černe

6033 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.

Zvez, broške, zapestnice, diamantne prstane in lavalirje, verižice i. t. d.

POPRAVLJAMO: ure in drugo zlatarstvo po nizki ceni.

PODRUŽNICA:

Columbla Gramofonov

in gramofonskih plošč. Slovenskih in drugih. Prodajamo na lahka mesečna odplačila. Pišite po cenik, kateri se vam pošlje brezplačno, ali pa osebno vprašajte za cene predno drugo kupite.

Najboljše blago.

Najnižje cene.

AKO STE BOLNI, PRIDITE K NAM!

Naša 20-letna služba zdravljenja raznih bolezni vam jamči.

Mi zdravimo kronične molične bolezni, kri, kožo, ledvične nevarnosti i. t. d. Serum, Radium, Vaseline, Elektriko uporabljamo ako potrebno. Ako se sanirate zase brez plačila, kdo vas je zdravil prej in koliko časa ste se bolni, oglašite se pri nas za pravo preiskavo. Bilnih naselbin bolniki priložijo k nam in se se leti dan vrnijo domov. Mi ne zdravimo nikogar plačeno potem pošte. Prosta preiskava. Mi govorimo slovensko.

UNITED DOCTORS — DR. DAVIS — SPECIALIST

431 Penn Avenue, Pittsburgh, Pa., 2nd Floor

URADNE URE — 9:00 do 12:00 — 1:00 do 4:00 — 5:00 do 8:00

Ob nedeljah in praznikih od 10:00 do 1:00

RAD BI IZVEDEL

kje se sedaj nahaja John Ilovar, doma iz vasi Malo Trebeljevo pri Litiji, fara Prežganje. V Ameriko je odšel še pred 12 leti v Forest City, Pa. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, za kar bom jako hvaležen. Moj naslov je: Louis Cherne, 910 Indiana Ave., Sheboygan, Wis. (Adv.)

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tužnim srcem naznanjamo prijateljem in znancem žalostno vest, da nam je preminul naš edini in ljubljani sinček

WILLIAM LIPAR.

Umrl je po kratki in mučni bolezni, pljučnici. Star je bil 3 leta, 3 mesece in 13 dni. Lepa hvala botroma Mr. in Mrs. Vidmar, njegovemu ucu Steve Pirnatu, družini Šorli, Mrs. Brand, Mrs. Repovsky, Mrs. Alek, Mrs. Banja in Mrs. Martin Požga, za darovane krasne vence. Lepa hvala tudi Mr. Šorli, Mr. Brand, Mr. Šolar in Mr. Vidmar, ki so dali svoje avtomobile na razpolago. Nadalje lepa hvala vsem, ki so čuli ob mrtvaškem odru in nas tolažili v uri žalosti. Tebi dragi, nepozabni naš William bodi lahka ameriška zemlja; počivaj v miru. Žalujejo ostali: John in Mary Lipar, oče in mati; John Lipar, ml., brat, Marie Lipar, ml., sestra, vsi v Uniontown, Pa.

POZOR ROJAKI!

Proda se zemljišče in gozd v Zagorju na Notranjskem. Proda se tudi Šolka drvoreznica in vse to prav po nizki ceni. Za pojasnila pišite na naslov: Janez Česnik, Box 170, Canonsburg, Pa. (Adv.)

POSESTVO NA PRODAJ!

Rojakom, ki nameravajo iti v stari kraj, se nudi lepa prilika kupiti posestvo v vasi Kovlarji, 10 minut hoda od Stare Cerkve in postaje pri Kočevju. Posestvo obsega 70 do 80 oralov (johov) zemlje, 40 oralov je bukovega, hrastovega in smrekovega lesa, drugo so pa njive in travniki in vse v lepi ravnini. Zidana hiša, la vedno gostilna tu in ima vse la vendo gostilna tu in ima vse koncesije. Zidana štala za deset glav živine, dve kleti za vino in drugo. Zidan velik skedenj za mrvo in kozolec. Vse to se proda valed družinskih razmer. Cena za vse to je le \$3,500. Če katera veseli, naj se obrne do lastnika za pojasnila na naslov: Jožef Lavrič, Box 922, Forest City, Pa., ali pa na: Jakob Lavrič, Črni potok, št. 8, Pošta Kočevje, Slovenija, Jugoslavija. To posestvo se priporoča posebno onim, ki imajo veliko družino. (Adv.)

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjate z njegovimi idejami, podpirajte trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse blago za vsakdanje potrebe po zmernih cenah.

ANTON ZORNIK

Hermine, Pa.

Barberton, Ohio. — Socialistični klub št. 232 priredi plesno zabavo dne 24. januarja 1924. Občinstvo v Barbertonu in okolici je vabljeno, da nas poseti omenjenega dne. Nastopili bo tudi pevski zbor "Prešeren" s par krasnimi slovenskimi pesmimi. Za vsa potrebna postrežba, kakor prazne žetonce in suha grla, bo skrbel za to izvoljeni odbor. Torej na veselo svidenje dne 24. januarja. Vabi — odbor.

Imperial, Pa. — Naznanjam članstvu društva "Prostost", št. 106, S. N. P. J., da smo sklenili na redni seji dne 11. januarja, da priredimo maskaradno veselico dne 14. februarja t. l. Uključno vabimo rojake kakor sosednja društva iz domačih in bližnjih naselbin, da se v polnem številu udeležijo plesne veselice. Pa še to dam vedeti, da bodo tri maske dobile nagrade. To je: najlepša, najpomembnejša in najsmejnejša. Izvolili smo veselilni odbor, kateri bo preskrbel, da bo vsa dosti za prigrizek in pijačo. Igrala bo izvrstna godba iz Pittsburgha. Veselica se prične ob sedmih zvečer. Vstopnina je za moške \$1, za ženske prosta. Torej na svidenje v soboto, dne 14. februarja. — J. Virant, tajnik.

Springfield, Ill. — Slovensko pevsko društvo "Naprej" priredi maskaradno veselico dne 31. januarja v Slovenskem narodnem domu ob sedmih zvečer. Vstopnina za moške brez mask kakor z maskami je 50c. Ženske brez mask so vstopnine proste, z maskami pa plačajo po 25c. Razdane bodo tudi tri nagrade, in sicer po \$1, \$2 in \$3. Vabljeni so rojaki iz naselbine in bližnje okolice, da nas v obilnem številu posetijo. Za vse drugo bo poskrbel odbor.

S pozdravom. — Frank Gregorič.

"ZDAJ PA LAHKO GRE ZA ZMEROM!"

In ljubezenska drama je bila končana.

Chicago, Ill. — "Ne bo me več nazaj," je rekel Charles Lanci svoji ljubici, vdovi Florence Gross, ko je odhajal in je zaloputnil vrata za sabo.

"Ako to izvršiš, se ubijem," je kričala vdova, ko je bil Korel še med vratmi.

Lanci je izginil po stopnicah nizdol, vdova je pa tekla v kopalnico, pograbila je stekleničico z lizolom in jo nagnila. Prišel je zdravnik in s sesalko izpral strup iz njenega želodca. Grossova je bila kmalu zopet na nogah in je rekla: "Namejla se bom do smrti. Zdrava sem zopet in zanj več ne maram. Zda pa lahko gre za zmerom."

Zdravnik je spravil honorar in odšel. Zadnji akt ljubezenske drame je bil končan.

PAZITE NA MALEŃČKE.

Dve leti staro dete poparjeno do smrti.

Rhineland, Wis. — Na domu Alvin Wardasa je bila pripravljena vreča voda za perilo. Kotel je stal na tleh. Njegova dva leti stara hčerka je prilezla do kotla in s prekučnila vanj. Dasiiravno je bila pomoč takoj na mestu, je dete kmalu izdihnilo v strašnih mukah.

SEL JE V PAST.

Waukegan, Ill. — Edward Fichter, političar v La Forestu, mestni davčni asesor in mestni blagajnik, je težko nesel precej trebušno majolico. Po poti je pridrdral avto in voznik ga je vlijudno vprašal, ako noče sesti v avto in si tako prihraniti pot.

Fichter je hvaležno sprejel vabilo in sedel v avto. Voznik je bil C. A. Brune, ki pripada k prohibicionistemu oddelku okraja Lake. Ko je Fichter sedel z majolico v avtu, ga je Brune aretiral. Fichter je moral položiti dva tisoč dolarjev poroštva.

Čikaška delavska zveza noče iti na konvencijo K. P. P. A.

Chicago. — Čikaška delavska zveza je odklonila vabilo na konvencijo Konferenca za progresivno politično akcijo, ki se odprvi 21. februarja v Chicagu in na kateri bodo razpravljali o tretji, oziroma delavski stranki.

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja moj prijatelj Matija Tori. Prebivala sva skupaj na Brambaueri pri Dortmundu, Westfalska, Nemčija. To je bilo pred in med svetovno vojno. Leta 1920 sem jaz prišel v Ameriko in enako tudi on. Cenjene rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov, naj mi istega naznani, ako pa sam čita ta poziv, prosim, da se mi javi na moj naslov: Paul Oblak, 3777 W. 14th St., Cleveland, Ohio. (Adv.)

Seje in shodi.

Moos Run, Pa. — Slovensko podporno društvo v Moos Runu je na redni mesečni seji dne 4. januarja sklenilo, da se člani polnoštevilno udeležijo prihodnje mesečne seje, ki se bo vršila prve nedelje v februarju, točno ob eni popoldne. Pridite vsi na sejo, ker ukreniti imamo o dosti važnih stvareh. — Valentin Lazar, tajnik.

Chicago, Ill. — Naznanjam članom društva "Nada", št. 102, S. N. P. J., da se vrši prihodnja redna mesečna seja v soboto dne 7. februarja zvečer v jedrnatih prostorih na S. Lawndale in 27. cesti. Zabeležite seje ob sedmih zvečer. Ker se seja zelo važna, ste naprošeni, da se udeležite brez izjeme. Opozorjam tudi vse tiste, ki dolgočaste na seštevku, da poravnate do 24. v mesecu. Katera ne plača, se suspendira sama.

S sesterskim pozdravom! Agnes Jurek, tajnica, 2226 Blue Island ave.

IMAM V ZALOGI ŽE NAD 12 LET

PRAVE LUDASOVE
HARMONIKE

tri- in štiri vrstne, dva-, tri- in štirikrat, nemško in kranjsko uglasene kakor tudi kromatične in pa kvčke. Harmonike so najboljše dela in opremljene s zaporo za zapreti.

Imam v zalogi tudi še rabljene harmonike vsakovrstnih izdelkov po nizkih cenah.

ALQJS SKULJ

323 Epsilon Pl., Brooklyn, N. Y.

NORTH SIDE
STATE BANK

"LJUDSKA HRANILNICA"

Rock Springs, Wyo.

Kapital in prebitek

\$150,000.00

Vam je vedno na razpolago v vseh denarnih zadevah in se vam priporočamo na obisk.

PATENTY

Besplatno se pošlje ilustrirana knjiga o obliki in patentih. Pišite še danes v slovenščini.

BRYANT & LOWRY,

Registered Patent Attorneys.

112 Victor Building, Washington, D. C.

Successors to A. M. Wilson, Inc.

DR. KOLER

638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

EDINI SLOVENSKO GOVOREČI ZDRAVNIŠKI SPECIALISTI MOŠKIM BOLEZNI

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik specialista v Pittsburghu, ki ima 25-letno prakso v zdravljenju vseh moških bolezni.

Zastrupljenja krvi zdravim s glasvinom 506, ki ga je izumel dr. prof. Erlich. Če imate močnejše ali mehkejši po telesu, v krvi, izpadanje las, bolečina v kosteh, pridite in izišli vam bom kri. Ne čakajte, ker ta bolezen nalaga.

Vse moške bolniki zdravim po eksperimentalni metodi. Kakor hitro opazite da vam preneha zdravje, ne čakajte, temveč pridite in jaz vam ga bom opet povrnil.

Myrosolo ali vodno kilo odstranim v 24 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri puščanju vode, zdravim s gotovostjo.

Nervmatizem, trganje, bolečina, oteklina, srbečica, škrofle in druge kučne bolezni, ki nastanejo valed nečiste krvi, zdravim v kratkem času in ni potrebno teleti.

Nekateri drugi zdravniški rabijo tolažila, da vas razumejo. Jaz znan sem in zdravim, zato vas lahko zdravim, kar vas razumejo slovenski.

Uradne ure so: Ponedeljek, sredo in petek od 9 do 5. Torok, četrtak in sobota od 9 do 5. Nedelja od 9 do 5.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

imamo v zalogi hlad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas kuhani vedno le najbolj in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalne železnice damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

NAROČITE SI

klobase iz pravega, čistega prašičjega mesa s primernimi dišavami, prekajene s Hickory lesom. Cena klobasam je 35c za funt, poština plačana. Naročilom priložite denar ali Money Order na naslov: Anton Lipold, P. O. Naylor, Mo. (Adv.)

PREMOGARJI PIŠEJO,

da ne delajo, jaz tudi ne. Slovenci v Chicagu sedaj je čas, da si naročite premog, ker je cenejši in malo vaga. Oglasite se pri meni. Frank Udovich, 2623 South Ridgeway Ave. Tel. Lawndale, 8693 ali pa Canal 6078, Chicago, Illinois. (Adv.)

KLOBASE

take kot si jih moreš arce pošeleti. Te klobase so sedaj boljše kot še kdaj prej, so prava delikatesa, katerim ni para, čim več jih pojeste, tem bolj se vam dopadajo, vsaj tako trdijo in mi pišajo moji tisočeri odjemalci krišem Amerike.

Cena 35c funt. Pošljem od 5 funtov naprej. Poština plačana ako je denar poslan z naročilom. Po C. O. D. ali poštne povzetje pa vsak sam plača poštino. Pišite in pošljite naročila na:

JOSEPH LESKOVAR,

610-14th Street, Rock, Wyo.